פולע טאבעלע פון דער מלוכה־לאטעריע זעה 9 זייט

opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 221 | Łódź, Wtorek, 20 września 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י״ט אלול תרצ״ב | № 221

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

טומעל צוליב די דייטשע פאדערונגעז

ענגלאנד וויל מאכעז שלום. — פראנקרייך איז צופרידעז מיט דער ענגלישער נאטע. — אמעריקא בעדויערט. — וועט די ענטוואפנונגס־קאנפערענץ פארקומען?

הענדערסאנ׳ס בריף צום דייטשעז אויסערן־מיניסטער

פאריז, 19 (ספ. טעל.). די ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין דייטשלאנד ווערט שטארק קאמענטירט אין דער פראנצויזישער עפענטליכער מיינונג.

העריא מאכט נישט קיין סוד פון דער דראהענדער אינטערנאציאנאלער לאגע. העריא איז א רויסגעטרעטען מיט א גרויסער עקספאזע אין די אויסערן־קאמיסיעס פון פארלאמענט און סענאט. העריא האט זיך אויך פערפליכטעט צו פערעפענטליכען געהיימע דאקומענטען וועגען דער דייטשער בעוואפענונג.

עטליכע פראנצויזישע און שווייצארישע פובליציסטען האלטען, אז דער ציל פון דער דייטשער פאדערונג וועגען גלייכבערעכטיגונג פון די בעוואפענונגען, איז צו פערניכטען פוילען.

איינדרוק פון דער ענגלישער נאטע

בערלין, 19 (ספ. טעל.). דער קאטעגארישען טאן פון דער ענגלישער נאטע און ספעציעל די נעגאטיווע שטעלונג צו די דייטשע פאדערונגען וועגען דער גלייכקייט אין דער בעוואפענונג, האבען אין די דייטשע פאליטישע קרייזען געמאכט א גרויסען רושם. די דייטשע קרייזען זעהען איבעראשט פון טאן פון דער נאטע און פון פרוב פון דער ענגלישער רעגירונג צו צוואנגען דייטשלאנד אנטיילצונעהמען אין דער ענטוואפענונגס־קאנפערענץ.

די פראנצויזישע פרעסע שרייבט וועגען דעם

פאריז, 19 (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע שרייבט מיט צופרידענקייט וועגען דעם ענגלישען ענטפער. „עקא דע פארי" שרייבט, אז די ענגלישע נאטע איז א דיפלאמאטישער דאקומענט, וואס איז אמבעסטען פארמולירט געווארען. ענגלאנד ווייזט אויף, אז דייטשלאנד האט נישט קיין רעכט, אויפ׳ן יסוד פון ווערסאלער טראקטאט צו שטעלען אזעלכע ווייטגעהענדע פאדערונגען, א שטיקעל אונצופריעדענהייט הערשט נאר מיט עטליכע ווערטער אין דעם ענגלישען דאקומענט, וואו ענגלאנד פאדערט אנצוהויבען צו אונטערהאנדלען מיט דייטשלאנד אויף די נייע בעדינגונגען. ענגלאנד קירעוועט זיך מיט מאראלישע ארגומענטען.

די פראנצויזישע צייטונגען טרעטען ארויס געגען דעם, אז דער ענין זאל איבערגעגעבען ווערען דעם האגער טריבונאל.

אין אמעריקא

וואשינגטאן, 19 (ספ. טעל.) די ענגלישע נאטע איז גינסטיג אויפגענומען געווארען דורך די פאליטישע קרייזען אין אמעריקא. מען האלט דארט, אז איצט קען אויסגעארבייט ווערען א פלאן, וועלכער וואלט בעוואוגען דייטשלאנד אנטיילצונעהמען אין דער ענטוואפענונגס־קאנפערענץ.

די ענגלישע נאטע ווערט איבערגעגעבען די מלוכות

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.). „דיילי טעלעגראף" שרייבט, אז די דעקלאראציע פון דער ענגלישער רעגירונג, וועט איבערגעגעבען ווערען גלייכצייטיג דייטשלאנד, פראנקרייך און איטאליען. אין די נאהענטסטע טעג וועט די נאטע אויך איבערגעגעבען ווערען די אנדערע מלוכות.

אמעריקא און די ענטוואפנונגס־קאנפערענץ

ניו־יארק, 19 (ספ. טעל.). צווישען פארשטעהער פון אמעריקא און ענגלאנד זענען, נאך פאר דער פערעפענטליכונג פון דער ענגלישער נאטע, פארגעקומען געשפרעכען וועגען בעגרעניצונג די בעוואפענונגען. אמעריקא שטרעבט, אז די ענטוואפענונגס־קאנפערענץ זאלדאך פארקומען. די סיבה פארוואס אמעריקא איז אזוי שטארק פעראינטערעסירט, אז די ענטוואפענונגס־קאנפערענץ זאל פארקומען איז די אלוועלטליכע ווירטשאפטליכע דעפרעסיע. אין אמעריקא בעדויערט מען, וואס דייטשלאנד איז גראד איצט ארויסגעטרעטען מיט איהרע פאדערונגען, ווייל מ׳האט גערעכענט דערמיט, אז די איצטיגע סעסיע פון דער ענטוואפענונגס־קאנפערענץ וועט געבען גינסטיגע רעזולטאטען.

ג ע נ ף, 19 (ספ. טעל.) דער פארזיצער פון דער ענטוואפענונגס־קאנפערענץ הענדערסאן האט היינט געשיקט א בריף צום דייטשען אויסערן־מיניסטער פאן נייראט אלס ענטפער אויף דייטשלאנדס בריף וועגען צוריקציהען זיך פון די ארבייטען אין דער ענטוואפענונגס־קאנפערענץ. הענדערסאן בעדויערט דעם בעשלוס פון דייטשלאנד וועגען דער ענטוואפענונגס־קאנפערענץ. ווייטער פאלעמיזירט הענדערסאן מיט דעם דייטשען שטאנדפונקט און האלט, אז דייטשלאנד וועט נאך ענדערען זיין מיינונג.

צו דער חתונה פון מיין ליבען פריינד

ה׳ מענדל שאנטאל

מיט פרל. מינדל קופער

ווינש איך א גליקליך צוזאמענלעבען

נטע פייוועל טשארנאבראדי

Dr. med. ST. HEINRICH

ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען

פיזיקאלישע טעראפיע

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 11–1 מיטאג און פון 3–7 אוונד

פאמארסקא 10, טעל. 147 67.

פאר אונבעמיטעלטע — הנחות. 5786

Dr.

B. Robinzon

צוריקגעקעהרט

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

נעמט אן פון 3–4 נאכמ. און פון 6½–7½ נאכמ.

מאשין־מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דיבע ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפל און סוכארקעס

לויט קארלסבאדער סיסטעם.

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בעקאנטע און אלערליי פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל־בעוואוסטער

צוקערניע

ב. ווייגבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82.

די לאנג־בעוואוסטע רעליגיעז־נאציאנאלע ערציהונגס־אנשטאלטען

קאצענעלזאן־נאחומאב

7־קלאסיגע מענער־שולע און רעליגיעזער חדר

8 נאד־לודקא 8

(צווישען נאוואמיעסקא און וואלבאדניא)

טעלעפאן 177 01

ס׳ווערען אנגענומען יונגלעך פון 3 ביז 15 יאהר

פון 3 יאר אין גן־ילדים־פרעבלשולע פון 5½ יאהר אין א ספעציעלע פארבערייטונגס־קלאס A⁰

פון 7 ביז 15 יאר—אין אלע 7 קלאסען

איינשרייבונגען נאד־לודקא 8, טעלעפאן 177·01

אין די שעה׳ן 11–2 נאכמ.

7־קלאסיגע קאעדוקאציאנס־שולע

און בעקאנטע מוסטערהאפטע פרעבעל־שולע־גן־ילדים

20 פאמארסקא 20

(דורכגאנג דורכ׳ן הויף — סאלאן 4)

קינדער פון 3 ביז 15 יאהר ווערען אנגענומען פון גן־ילדים אן־ ביז צו דער 7־טער קלאס.

איינשרייבונגען פאמארסקא 20

(דורכגאנג סאלאן 4)

אין די נאכמיטאג־שעה׳ן 3–6.

פאר גאלד, בריליאנטען, בריזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזן

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7. 6703

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון הארץ־ און לונגען־קראנקהייטען

ציגעל־גאס 11, טעל. 126·02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוונד.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז מוצאי שבת ק׳, דעם 17. סעפטעמבער געשטארבען אין לוטאמירסק און דארט צו קבורה געקומען אין עלטער פון 68 יאהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

נ. ע.

בלימה פייגה פיטלאוויטש

(געבוירענע לאטענבערג)

וועגען וואס עס טיילען מיט די אין טיפען טרויער פערבליבענע

קינדער און אייניקלעך

5663

דאנקזאגונג.

דעם הויפט־דאקטאר פון קליניק אויף נאווא־טארגאווא 13

ה׳ ד״ר אראנסאן

ווי אויך די עלטסטע־שוועסטערן און שוועסטערן פאר זייער פרוכטבערע היקף און אויפזיכט דריקען אויס דעם הארציגסטען דאנק

מאניא און אברהם דיאמאנט.

5678

8־ונג, שטעפער־מייסטער!

היינט, דינסטאג, דעם 20־טען ד. ח. 8.30 אוונד קומט פאר אין לאקאל פון צענטר. האנדוו.־פערבאנד (פאלודניאווא 4) די

אלגעמיינע פערזאמלונג

טאג־ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פערוואלטונג; 3) לוסטראציע פון די ווערקשטעלען; 4) די פראגע פון פערקלענערען דירה־געלד; 5) בוכפיהרונג פאר האנדווערקער; 6) פערשידענעס.

צוליב די וויכטיגע ענינים ווערען אלע מיטגלידער געבעטען אונבעדינגט צו בעזוכען די פערזאמלונג.

5679

פערפומעריע

BUCHWAJC

i Rotenberg

11 ליסטאפאד 13 (קאנסטאנטינער)

טיילט מיט דער ג׳ קונדשאפט, אז זי בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון אלע

קאסמעטישע ארטיקלען

צו זעהר צוגענגליכע פרייזען!

דער דעפיציט פון מלוכה=בודזשעט

בעטרעפט ביז היינט 163 מיליאן זלאטעס

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש)

אין די האַלב-אָפיציעלע צייטונגען האָט זיך בעוויזען א נאָטיץ, אַז דער בודזשעט פון מלוכה-אוצר אין חודש אויגוסט בעטרעפט 18 מיליאָן זלאָטיס. ווי מיר דערוויסען זיך שטעלט זיך דער ענין פאַר גאַנץ אַנדערש. די הכנסה האָט אין חודש אויגוסט בעטראָפען 162 מיליאָן 320 טויזענד זלאָ-טיס, די הוצאות 180 מיליאָן 806 טויזענד זל. אַזוי אַז דער בוכהאַלטערישער דעפיציט האָט טאַ-קע בעטראָפען נאָר 18 מיליאָן זלאָטיס. דער פאַק-טישער דעפיציט בעטרעפט אָבער מיט 20 מיליאָן זלאָטיס מעהר, ווייל די רעגירונג האָט אויסגענוצט 20 מיליאָן זלאָטיס פון איהר קרעדיט אין „באַנק פאָלסקי".

פון אַפּריל ביז סעפּטעמבער בעטרעפט דער בוכהאַלטערישער דעפיציט פון דער מלוכה 93 מיליאָן זלאָטיס, דער פאַקטישער 163 מיליאָן, ווייל די רעגירונג האָט אויסגענוצט 70 מיליאָן פון איהר קרעדיט אין „באַנק פאָלסקי".

נישט ערלויבט צו עפענען דעם לעהרער-סעמינאר

ביי דער ווארשעווער קהלה

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש)

דאָס בילדונגס-מיניסטעריום האָט נישט ער-לויבט צו עפענען דעם לעהרער-סעמינאַר ביי דער וואַרשעווער קהלה.

„אפענע טירען" אין מאנדזשוריען נאר פאר יאפאנער

קיין אנדערע וועלען זיך דארט נישט קענען בעזעצען

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

דאָס מאַנדזשורישע אויסערן - מיניסטעריום טיילט מיט, אַז נעכטען איז אַרויסגעפאָהרען קיין בלאַגאָווישטשענסק דער ערשטער קאָנסול פון דער נייער מלוכה, וועלכער האָט שוין בעקומען די סאָוויעטישע וויזע. דער הסכם פון די סאָוויעטען צו שאַפען מאַנדזשורישע קאָנסולאַטען אין בלאַגאָ-ווישטשענסק, וולאַדיוואָסטאָק און טשיטאַ קאָמענ-טירט מען אַזוי, אַז די סאָוויעטישע מלוכה איז נוטע צו אַנערקענען די מאַנדזשורישע מלוכה.

לאָנדאָן, 19 (ספּ. טעל.)

דער יאַפּאַנישער אויסערן-מיניסטער אַסאַשי האָט ערקלערט אויף א פּרעסע-קאָנפערענץ אין טאָקיאָ, אַז דער פּרינציפּ פון אָפענע טירען אין מאַנדזשוריע וועט פערפליכטען נאָר בנוגע יאַפּאַנער. די בירגער פון דעם לאַנד וועלכע וועלען נישט אַנערקענען מאַנדזשוריע, וועלען נישט האָבען קיין רעכט זיך צו בעזעצען אין מאַנדזשוריען און נישט צו אינוועסטירען דאָרט קאַפּיטאַלען.

ארעסטירט היטלעראווצעס אין עסטרייך

וואס האבען ערמארדעט 9 פערזאן

ווין, 19 (ספּ. טעל.)

פיר היטלעראָווצעס פון קעניגסבערג, וואָס זענען אַרעסטירט געוואָרען אין עסטרייך, האָבען זיך בעת דער אויספאָרשונג מודה געווען אין די פערברעכענס, וועלכע מ'האָט זיי פאָרגעוואָרפען. די אויספאָרשונג איז געפיהרט געוואָרען אין דער אַנוועזענהייט פון פאָרשטעהער פון דער דייטשער מאַכט.

זיי האָבען אויסגעפיהרט 7 באָמבען-אַטענ-טאַטען, צוליב וועלכע איין מענש איז דער'הרג'עט געוואָרען און 8 זענען פערוואונדעט געוואָרען.

די אַרעסטירטע וועלען איבערגעגעבען ווע-רען דער דייטשער מאַכט און געשטעלט ווערען פאַר א שנעל-געריכט.

ווידער א רעוואלוציע אין טשילי

קאַרלאָס דאַווילא, דער פּרעזידענט פון טשילי, האָט אַבדיקירט.

160-יעהריגער יובילעאום פון א צייטונג

50-טויזענדער נומער פון „מארנינג פאסט"

לאָנדאָן, 19 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע גרויסע צייטונג „מאָרנינג פּאָסט" האָט היינט אַרויסגעגעבען איהר 50-טוי-זענדען נומער. די צייטונג איז ענטשטאַנען אין יאָהר 1772 און פון דער צייט איז זי אַרויסגע-גאַנגען אָהן איבעררייס.

Doktór SOŁOWIEJCZYK Arkadjusz

choroby dzieci

przeprowadził się do **OTWOCKA** i ordynuje przy ul. Reymota 51a, tel. 74 (dom Majznera)

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן ביז 10 פריה און פון 4—8 אָוענד, פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ. אין אַ ספּעציעלען וואַרטע-זאַל.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעהמט אָן פון 1-3 און פון 5-8 אָוו.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 10-1 מיטאָג און פון 4-7 אָווענד

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 8-10 פריה, פון 12-2 נאָכמ. און פון 5-8 אָווענד. זונטאָג פון 9-11 מיטאָג.

Dr. med. G. Gersztajn

ספּעציאַל-ארצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

TRAUGUTTA 12, tel. 175-10

נעמט אָן פון 11-1 און פון 7-8 אָווענד. 5219

Dr. med. **Ignacy Grynberg**

ספּעציאַל - אַרצט פאַר הערץ און אינערליכע קראַנקהייטען

Cegielniana 17, tel. 174-15

נעהמט אָן פון 6 ביז 7 אָווענד.

שול-ביכער, ספרים, טלית'ם, שרייב-מאטעריאל, מחזורים, סליחות

25 פראצ. ביליגער!

ווסכאדניא 34 (פּראָנט-געשעפט)

ווי אויך אַנגאַנג דורכ'ן טויער.

צו בעקומען אַלע אַרט ספרים און לעהר-ביכער, ספּעציעלער אויסוואַהל פון **מחזורים**, אויך די וועלט-בעריהמטע וויל נער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פּוילישע איבערזעצונג ש"ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים-טלתים, גאַרטלען, קאַפּלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נייעם שול-סעזאָן פערקויף פון אַלערליי **שול-ביכער אויך שרייב-מאטעריאל** אַזוי אַז דאָס שול-יונגעל קאָן זיך אַלעס איינקויפען אויף איין אָרט און צו רעלע פרייזען. פאַר שול-קינדער — גרויסע הנחות

געדענקט דעם אַדרעס:

ווסכאדניא 34 פּראָנט-געשעפט אָדער דורכ'ן טויער

ווערקשטעל פון שירמס און שפּאַציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, באַרוטאַוויטשאַ 19

עמפעפהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאָנקורענץ-פרייזען.

נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקנס

Truskawiec-Zdrój

ביליגער הערבסט-סעזאָן פון 1 סעפּטעמבער. די פּרייזען פון די בעדער, וואוינונגען, פּענסיאָנאַטען ביליגער! אינפאָרמאַציעס צו פאָדערן, און וואוינונגען בעשטעלען — נאָר דורך דער פערוואַלטונג פון קוראָרט טרוסקאַוויעץ. 5121

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פּראָנט, 2-טער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס

ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזשער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע **דאַמען-שטאָפען** אויף פּאַלטנס און קאָסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאָר

אין פראנט, וו-שטאק

KOMITET SYNAGOGI przy Al. Kościuszki

niniejszem podaje do wiadomości, że

wydzierżawienie miejsc na rok 1932/33

odbywać się będzie w Kancelarji Synagogi w porządku następującym:

a) dn. 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29 b. m. w godz. 3½ po poł. do 7 wiecz.
b) dn. 23 b. m. w godz. 3—5½ po poł.
c) dn. 25 b. m. od 10 rano do 1 po poł. i od godz. 3—7 wiecz.
d) dn. 30 b. m. w godz. od 10 rano do 1 po poł.

Osoby pragnące odnowić zeszłoroczną dzierżawę miejsc, zechcą zgłosić się do Kancelarji Synagogi najpóźniej do niedzieli, dn. 25 b. m. włącznie.

Ze względu na trwający kryzys ceny miejsc w roku bieżącym zostały zniżone.

Z powodu ścisłej kontroli w roku bieżącym, **uprasza się o każdorazowe okazywanie biletów przy wejściu do Synagogi, gdyż osoby, nieposiadające biletów bezwzględnie wpuszczane nie będą.** 5687

שייטלען

— מיט —

פאריזער שרינדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאַסיג און דעיעל אויסגעאַרבייט

און אנדולאציע

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש,

סקווערא 15.

מודעה.

די פערוואלטונג פון דער וואהליגער שוהל

איז מודיע, אַז פון יום א' הבע"ל י"ז אלול (18 סעפּטעמבער) ווערט מען אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שוהל **וואָלטשאַנסקאַ 6**

פערקויפען פלעצער צו דאווענען

פיר מענער און פרויען. די וועלכע וועלען בעצייטענס נישט פערזאָרגען זיך מיט פּלע-צער, וועלען זייערע פּלעצער פערדונגען ווערען. קיין שום טענות חזקה איז נישטאָ. עס וועלען דאַווענען: מוספים דער בעריהמטער חזן ר' **יצחק סאלאווייציק** שחרתים מ"ר **פליישער** מדרהאָביטש. די קאַנצעלאַריע איז אָפען טעגליך פון 6 ביז 8 אָווענד. 5543

די פערוואַלטונג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב פון 9-1 פּאָרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.

W. Eychner

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אָן פון 2½-4 און פון 7-8 אָווענד

Dr. med. D. Rozencwajg

צוריקגעקעהרט

16 נאַרוטאָוויטשאַ 16, (פּילסודסקיעגאָ 76)

טעל. 128-74

נעהמט אָן פון 9-10 און פון 6-7 אָווענד

Dr. med. L. [illegible]ITECKI

spec. Chor. skórne, weneryczne i moczopłciowe

NAWROT 32, tel. 213-18

przyjmuje od 8—10 rano i od 5-8 wiecz. w niedz. i święta od 10-1 pp. 5546

Dr. med **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספּעציאַל-אַרצט פאַר **מענער-שוואַכע-בעהאנדלונג** קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוענד.

זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקה. מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג א. סעקסועלע בעראַטונג. נעהמט אָן פון 8-11 פריה און פון 4-8 אָווענד. זונטאָג פון 9-1 בייטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. **Haltrecht**

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5-9 אָווענד. זונטאָג פון 10-1 בייטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

געשטאָרבען גראַף גראַווינאַ

דער הויך-קאָמיסאַר פון דער פעלקער-ליגע אין דאַנציג

דאַנציג, 19 (ספּ. טעל.) דער הויך-קאָמיסאַר פון דער פעלקער-ליגע גראַף גראַווינאַ איז שווער קראַנק געוואָרען, די דאָקטוירים האָבען אויפגעגעבען יעדע האָפענונג. יעדע מינוט ריכט מען זיך אויף אַ קאַטאַסטראָפע.

דאַנציג, 19 (טעלעפאָניש).

האַלב 11 אין אָוונט איז געשטאָרבען דער הויך-קאָמיסאַר פון דער פעלקער-ליגע אין דאַנציג גראַף גראַווינאַ.

וויצע-מיניסטער סטאַזשינסקי אויפ'ן אָרט פון גען. גורעצקי

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין די פּאָליטישע קרייזען שמועסט מען, אַז גענעראַל גורעצקי זאָל רעזיגנירען פון זיין אַמט אַלס פּרעזעס פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטווא קראַיאָוועגאָ". זיין אָרט זאָל פאַרנעהמען דער וויצע-מיניסטער סטאַזשינסקי.

גרויסע שׂרפה אין ראַוואַ-רוסקאַ

61 פאַמיליעס אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ

זשולקאָוו, 19 (ספּ. טעל.) היינט 9 אין אָוונט האָט אויסגעבראָכען אַ שׂרפה אין ראַוואַ-רוסקאַ. די שׂרפה האָט אויסגעבראָכען אין דער בעקעריי פון אַלטער'מאַנען און האָט זיך שנעל פאַרשפּרייט איבער די שכנות'דיגע הייזער. 21 הייזער זענען פאַרניכטעט געוואָרען. 61 פאַמיליעס זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ.

שוועדישע רעגירונג אין דעמיסיע

שטאָקהאָלם, 19 (ספּ. טעל.) די שוועדישע רעגירונג האָט זיך אָפּגעגעבען אין דימיסיע. דער קעניג האָט קאָנפערירט מיט די אָנפיהרער פון פאַרשידענע ריכטונגען.

אַרעסטירט אין רוסלאַנד

גאַרגולאָוו'ס מוטער און שוועסטער

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.) אין שטעטעל לאַבינסקאַיאַ, האָט מען אַרעסטירט די מוטער און די שוועסטער פון גאַרגולאָווען. זיי ווערען בעשולדיגט אין סיסטעמאַטישע גנבות פון קאָאָפּ און קאָלעקטיוו. זיי דראָהט טויט-שטראָף.

אַ רעוואָלוציאָנערע אַרמעע פון 50000 מאַן אין אַרגענטינאַ

בוענאָס-איירעס, 19 (ספּ. טעל.)

מען מעלדעט פון סאַאָ פּאַולאָ, אַז די רעוואָלוציאָנערען שאַפען אַ 50-טויזענדיגע רעזערוו-אַרמעע.

מיניסטער זאַלעסקי פאָהרט קיין גענף

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש).

מאָרגען פאָהרט אָפּ קיין גענף צוזאַמען מיט דער פּוילישער דעלעגאַציע דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי אויף דער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע, וואָס הויבט זיך אָן דעם 24. ד. ח.

גרויסע מאַנעווערס פון דער רייכסוועהר

מיט'ן אָנטייל פון אויסלענדישע מיליטער-אַטאַשעס

בערלין, 19 (ספּ. טעל.)

פון 19 ביז'ן 22 סעפּטעמבער קומען פאָר אין דער געגענד פון פראַנקפורט (אַן דער אָדער) גרויסע הערבסט-מאַנעווערס פון דער רייכסוועהר. אין די מאַנעווערס נעהמט אָנטייל די ערשטע און צווייטע קאַוואַלעריע-דיוויזיעס און אויך די דריטע דיוויזיע. די אָנפיהרונג האָט איבערגענומען גענעראַל פאָן-האַמערשטיין.

אין די מאַנעווערס וועלען אָנטיילנעהמען אַלס געסט די מיליטער-אַטאַשעס פון אַרגענטינאַ, בולגאַריען, ענגלאַנד, איטאַליען, יאַפּאַן, ליטווע, מעקסיקאָ, סאָוויעט-רוסלאַנד, טערקיי, אונגאַרן און אַמעריקאַ.

וויצע-מיניסטער סטאַזשינסקי איז בעשולדיגט געוואָרען אין נעהמען 20 טויזענד זל. אַ חודש פון הייוועז-סינדיקאַט

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אַ גרויסע סענסאַציע האָט מיט עטליכע טעג צוריק אַרויסגערופען די ידיעה, אַז דער וויצע-מיניסטער סטאַזשינסקי האָט אָנגעקלאָגט דעם געוו. דירעקטאָר פון „לאַס פּאַנסטוואָווי" אַלפּינסקי פאַר רכילות. אַלפּינסקי האָט זיך געמעלדעט צו דעם העכסטער מלוכה-קאָנטראָל און ערקלערט, אַז מיג. סטאַזשינסקי בעקומט 20 טויזענד זל. אַ חודש פון דעם הייוועז-סינדיקאַט פאַר שטיצען די אינטערעסען פון סינדיקאַט. דער פּראָצעס איז שוין עטליכע מאָל אָפּגעלעגט געוואָרען. איצט שטעלט זיך אַרויס, אַז דער פּראָצעס וועט מוזען איינגאַנצען אַנוליר'ט ווערען, ווייל מ'קען נישט אָנקלאָגען קיינעם פאַר אָפּגעבען אַן אָנקלאַגע צו דער העכסטער מלוכה-קאָנטראָל. ווען ס'זאָל זיך אַפילו אַרויסווייזען, אַז די אָנקלאַגע איז נישט קיין ריכטיגע.

בלוטיגע ליבעס-טראַגעדיע אין טשענסטאָכאָוו

פאַרוטשניק דערשיסט זיין געליבטע און בעגעהט זעלבסטמאָרד

טשענסטאָכאָוו, 19 (טעלעפאָניש).

נעכטען איז אין טשענסטאָכאָוו פאָרגעקומען אַ בלוטיגע ליבעס-טראַגעדיע, אַלס קרבנות זענען געפאַלען דער פאַרוטשניק פון 7. אַרטילעריע-פּולק זיגמונט וואַזשעשינסקי און די 19-יעהריגע ... קאָהל, אַ טאָכטער פון אַ היגען דאָקטאָר.

דער פאַרוטשניק וואַזשעשינסקי, וועלכער איז געווען פאַרליבט אין דעם פרל. קאָהל, נאָר נישט געקענט מיט איהר חתונה האָבען, האָט דערשאָסען זיין געליבטע און דאַן זיך אַליין. ביידע זענען טויט.

פּראָטעסטאַנטישער וועלט-קאָנגרעס אין שטאָקהאָלם

די שיף „היגעא"

איז אויפגעריסען געוואָרען אין אויסטראַלישען האַפען

קלאַנגען וועגען דער דימיסיע פון סאָוו. אַמבאַסאַדאָר סאָקאָלניקאָוו

לאָנדאָן, (יט"א) דאָ האָבען זיך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן סאָקאָלניקאָוו (אַ יוד) איז אָפּגערופען געוואָרען פון זיין אַמט. די קלאַנגען האָבען זיך ביז איצט נישט בעשטעטיגט. סאָקאָלניקאָוו איז צוריקגעקומען פון אורלויב און האָט איבערגענומען זיין אַמט.

ווי מען טיילט אָבער מיט, וועט סאָקאָלניקאָוו אין קורצען איבערגעהמען אַן אַנדער וויכטיגען אַמט.

שחיטה-פאַרבאָט אין עגער

פּראָג (יט"א) דער שטאָט-ראַט פון דער שטאָט עגער האָט בעשלאָסען איינצופיהרען שחיטה-פאַרבאָט. דער בעשלוס ווערט מאָטיווירט מיט כלומרשט הומאַניטאַרע טעמים.

אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אין טעפּליץ-שענוי

פּראָג (יט"א) אַ גרופּע יוגענדליכע כוליגאַנעס האָט אין טעפּליץ בעפאַלען אַ יודישען דורכגעהער און שרייענדיג: „דאָס איז אויך אַזאַ פּוילישער" איהם בלוטיג צושלאָגען. אַן אָרטיגער אַדוואָקאַט, וועלכער האָט געוואָלט בעשיצען דעם געפאַלענעם איז אויך אָנגעגריפען געוואָרען. איידער די פּאָליציי איז אָנגעקומען זענען די כוליגאַנעס נעלם געוואָרען.

היינט און פאָלגענדע טעג!
נישט פאַרגעסענער „בערג-זינגער" באַריטאָן-קעניג Lawrence Tibbet
טער'כישוף'ט און בעצויבערט אַלע מיט זיין אויסערגעוועהנליכע שטימע אין זיין גראַנדיעזן מייסטערווערק
ROMANS z Porucznikiem
דראַמע פון רוסישען לעבען
שטורמישע ליידענשאַפט און אויסערגעוועהנליכען סענטימענט צייכענט זיך אויס אין איהר ליד די פּרימאַדאָנע פון ניו-יאָרקער אָפּערע Grace Moore
די פּירשטליכע הערשאַפט, און דעם תאווה'דיגען טיפּ פון אַ דאָן-זשואַן, וועט שאַפען דער בער. Adolf Menjou
אויסער דעם אַ המון פון סטאַטיסטען און אַ קאָזאַקען-כאָר. אויסערן פּראָגראַם:
אַ פריילעכע קלאַנג-קאָמעדיע
און פאַרשידענע אַקטואַליטעטען.
אָנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאָג 1 בייטאָג.
הנחה-בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.
פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

די היטלעריסטען פאַרשאַרפען זייערע אַנטיסעמיטישע לאָזונגען

אין דער וואַהל-קאַמפּאַניע צום רייכסטאַג

בערלין, (י.ט.אַ.) אין דער וואַהל-קאַמפּאַניע, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען אין גאַנץ דייטשלאַנד אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעשטימען נייע וואַהלען צום רייכסטאַג, פאַרשאַרפען די היטלעריסטען זייערע אַנטיסעמיטישע לאָזונגען. אויף איינעם פון די לעצטע היטלעריסטישע מיטינגען האָט דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פיהרער קאַרל פּראַצע מיטגעטיילט, דאָס בעת די לעצטע פאַרהאַנדלונגען מיט דער פּאַפּען-רעגירונג האָבען די היטלעריסטען געפאָדערט צו בעזייטיגען אַלע יודען פון די מלוכה אַמטען. דער אינערן-מיניסטער פאָן גייל האָט אָבער אָפּגעוואָרפען די פאָדערונג מיט'ן מאָטיוו, אַז זי איז געגען דער קאָנסטיטוציע. די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען בעקעמפען דעריבער די פּאַפּען-רעגירונג אַלס אַ „יודען-פריינדליכע" רעגירונג.

דער היטלעריסטען-פיהרער געבבעלס האָט אויף אַ מיטינג אין בערלין ערקלערט, אַז פאָן פּאַפּען האָט אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע בעראַטונג מיט'ן בעקאַנטען יודישען באַנקיר יעקב גאָלדשמיד וועגען דעם ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם פון דער רעגירונג.

די רעגירונג האָט אין אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט אָפּגעלייקענט די מיטטיילונג פון געבבעלס.

פאַרענדיגט דער שטרייק אין דער נאַפט-אינדוסטריע

לעמבערג, 19 (טעלעפאָניש)

אויף דער היינטיגער קאָנפערענץ פון די נאַפט-אינדוסטריעלער מיט די אַרבייטער-פאַרשטעהער איז געקומען צו אַ הסכם. דער לוין איז רעדוצירט געוואָרען מיט 10 פּראָצענט פון 1 סעפּטעמבער. דער נאַפט-שטרייק איז ענדגילטיג געוואָרען.

גהאַנדי אָנגעהויבען אַ הונגער-שטרייק אין טורמע

באָמבײַ, 19 (ספּ. טעל.)

גהאַנדי האָט נישט מסכים געווען אויפ'ן צייטווייליגען בעפרייען איהם פון טורמע און בעשלאָסען אָנצוהויבען אַ הונגער-שטרייק.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פּרייזען
בעהמט אָן די דרוקעריי פון
„ביילעם פאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאַנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

לאדז. 20 סעפטעמבער 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 20 סעפטעמבער 1932

א פעסטונג
פון מאראלישער בעוואפנונג

די דייטשע רעגירונג האט איינגעפירט אַן אָפיציעלע מיליטערישע אויסבילדונג פאר דער שול־יוגנט און האט אפיציעל אפגעגעבן פאר די איבונגען און מאַנעווערס פון דער יוגנט 20 מיליטער־פלעצער. דאס האט אַרויסגערופן אַ מורמעל: דער ווערסאַלער טראַקטאַט, אין וועלכן אַזאַ מיליטערישע אויסבילדונג פון דער יוגנט אין דייטשלאַנד בפירוש פערבאָטן, איז דורך דער דייטשער רעגירונג געבראָכן געוואָרן.

די טענה איז פאָרמעל ריכטיג, אָבער פאַר קיינעם איז אויך פריער נישט געווען קיין סוד, אַז די דייטשע יוגנט ווערט מיליטעריש געבילדעט, און — וואָס אפשר נאָך וויכטיגער — זי ווערט ערצויגן אין אַ מיליטערישן גייסט, אין גייסט פון מיליטערישער בעוואָפנונג.

און איינער פון די בעווּנדערס דראָהענדע סימפּטאָמען פון דער מאָראַלישער בעוואָפנונג אין דייטשלאַנד איז דער וואוקס פון די רעאַקציאָנערע שטימונגען צווישן דער שטודירענדער יוגנט, כמעט אין אַלע העכערע לעהר־אנשטאַלטן איז די גרעסטע צאָהל פון דער שטודירענדער יוגנט אָנגעשטעקט מיט דער היטלער־אידעאָלאָגיע, די סטודענטן ראַסיסטן פיהרן אַ סיסטעמאַטישן קאַמף מיט די יודישע סטודענטן און מיט די „מאַרקסיסטן". דער אַנטיסעמיטיזם אין די אוניווערזיטעטן בעקומט ריין זאָאָלאָגישע פאָרמען, ווי עס בעווייזט דער ביישפּיל מיט'ן פּראָפעסאָר הומבעל, דער דאָזיגער פּראָפעסאָר פּאַציפיסט קאָן זיך נישט פערהאַלטן אויף זיין קאַטעדרע אין דעם דייטשן אוניווערזיטעט.

נאָך ערגער איז אפשר דאָס, וואָס קומט פאָר אין די מיטעל־שולען. די ספּעציפישע „פּאָליטיק" איז אַריינגעדרונגען ביז אַהין... אַפילו אין די פאָלקס־שולען זענען שוין אין די קלענערע קלאַסן צו מערקן, נאַטירליך, צוליב דער שולד פון די עלטערן, פון איין זייט היטלעריסטישע, פון דער צווייטער קאָמוניסטישע שטימונגען. די צייטונגען ברענגען אייניגע זעהר כאַראַקטעריסטישע פאַקטן. די שילער קומען אין שול אַריין, גאַנצע קלאַסן, אָנגעטון אין בראַנז־העמדלעך מיט די היטלער־צייכנס. ווען אַ לעהרער פון אַ פאָלקס־שולע האָט געמאַכט אַ בעמערקונג אַ גרופּע שילער פון די קליינע קלאַסן, וואָס זיי האָבן פערשפּעטיגט אויף דער לעקציע, האָבן זיי מיט שטאָלץ ערקלערט, אַז זיי האָבן נישט געקאָנט פריהער קומען, ווייל זיי האָבן אַנטייל גענומען אין דער קבורה פון אַ דערהרגעטן ראַסיסט.

אויף די פויזעס שפּילן די קינדער אין מלחמה. אין איין שולע האָט אַ שילער אַ היטלער־אָוויעץ ערגעץ געשאַפט טאַשען־מעסערס און מיט זיי בעזאָרגט אַ גאַנצע גרופּע היטלעראָווצעס פון די שטורם אָפּטיילונגען. אין אַ צווייטער שולע האָט אַ לעהרער געפונען אַ „צירקולאַר" וועלכער איז צוטיילט געוואָרן צווישן די שילער־קאָמוניסטן, וואָס זענען געווען אָרגאַניזירט אין אַן אָפּטיילונג פון „רויטע פראָנט".

די דעמאָקראַטישע פּרעסע אַלאַרמירט צוליב דער דעמאָראַליזאַציע פון דער שטודירענדער יוגנט, און ווענדט די אויפמערקזאַמקייט פון די עלטערן אויף דער געפאַהר און דער נויטווענדיגקייט מיט דער געפאַהר צו קעמפן. דער אומגליק איז אָבער, וואָס די עלטערן אַליין ציהען די קינדער, בעוואוסטזיניג אָדער אומבעוואוסטזיניג, אַריין אין דער געפאַהר, אויב עס הערשט אין שטוב דער קולט פון היטלער'ן נעהמען זיך די קינדער אָן מיט דער שטימונג פון דער שטוב, מיט'ן גייסט פון שנאה. נישט קיין קליינע פעראַנטוואָרטליכקייט ליגט אויך אויף דער מלוכה, וועלכע העלפט אונטער צו ערציהען די קינדער אין גייסט פון שאָוויניזם.

דייטשלאַנד איז איצט איינע פון די פעסטונגען פון מאָראַלישער בעוואָפנונג, און דאָס רייסט אונטער יעדען פּרוּב צו לעזען דאָס פּראָבלעם פון ענטוואָפנונג בכלל.

די אויסטראַלישע רעגירונג
איבערגענומען דעם פּראָטעקטאָראַט איבער דעם מאָנאַש־וואַלד אין א"י

מעלבורן, (י.ט.א.) אין סידניי איז פאָרגעקומען אַן אַקאַדעמיע געווידמעט דער גרינדונג פון אַ מאָנאַש־וואַלד אין א"י צום אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם פיהרער פון אויסטראַלישן מיליטער אין וועלט־קריג גענעראַל סער דזשאָן מאָנאַש, וועלכער איז געווען אַ יוד און אַ פריינד פון א"י־אויפבוי. דער גובערנאַטאָר פון נוי־זיד־וועלס האָט איבערגענומען דעם פּראָטעקטאָראַט איבער דעם מאָנאַש־וואַלד און האָט פערעפענטליכט אַן ענטשפּרעכענדען אויפרוף צו דער בעפעלקערונג. עס איז אויך ערהאַלטן געוואָרן אַ בעגריסונגס־דעפּעשע פון סער זשאָרזש פּירס.

דער מאָנאַש־וואַלד וועט צעהלען 3.000 בוימער. דערביי וועלן דאָס זיין אויסטראַלישע בוני־בוימער.

יודען, יודישקייט און יודיש
אינטערעסאַנטער רעפעראַט פון זלמן רייזען

זלמן רייזען, וועלכער געפינט זיך איצט אין אַרגענטינע אין שליחות פון ייוו"א האָט געהאַלטן אין בועגאָס איירעס אַ זעהר אינטערעסאַנטן רעפעראַט א.ד.ט. „יודען, יודישקייט און יודיש". מיר ברענגען לויט די אַרגענטינער בלעטער אייניגע שטעלן פון רעפעראַט.

זלמן רייזען האָט געבראַכט אין זיין רעפעראַט אַ מאַסע אילוסטראַציעס. ביישפּילן פון געשיכטע און קולטור־לעבן, כדי צו בעווייזן, אַז „יודען, יודישקייט, און יודיש" איז אַ פעסטע דריי־אייניגקייט, ער מאַכט אַ שפּאַציר אין דער יודישער היסטאָריע דערציילענדיג וועגן יענע עפּאָכעס, ווען העברעיש איז געווען די שפּראַך פון יודען אין כנען. אָבער גלייכצייטיג איז העברעאיש אויך געווען די שפּראַך פון די פערביסענסטע יודען־פיינד, ווי מואב און אַנדערע. מיט וועמען יודען האָבן מלחמה־געהאַלטן. נאָכדעם איז געקומען דער איינפלוס פון אַרמית, ווען די גרעסטע ווערק זענען געשריבן געוואָרן אין אַ פרעמדער שפּראַך. ער שטעלט זיך אָפּ אויף אַרמית, תלמוד ירושלמי און תלמוד בבלי. די פערבינדונג איז דעמאָלט געווען נישט אַזוי די שפּראַכליכע, ווי די רעליגיעזע. אויך ר' יהודה הלוי גיט פאַר דעם אַ ביישפּיל, אָבער אין דער נייער צייט, ווען עס שטייט אויף יודיש, שפּילט די שפּראַך גאָר אַן אַנדערע ראָלע: זי פערבינדט; וואו זי הערשט אַלס מוטער־שפּראַך, דאָרטן איז געשאַפן געוואָרן אין די לעצטע יאָהרהונדערטער, און וואו זי איז נישט איינגעוואָרצעלט. איז אויך דאָס יודישע לעבן פערדאַרט געוואָרן, יודיש עקזיסטירט שוין, לויט היסטאָרישע דאָקומענטן, 900 יאָהר. בעווייזן זענען פערהאַן פיל עלטערע.

ז. רייזען פיהרט אויס, אַז די שוין אַלטע, דאָך גרויסע שאַפונגען פון אַליהו בחור און אַנדערע זענען פעסטע בעגרינדונגען פון אַ נייער יודישער קולטור־שאַפונג, וואָס איז אויסגעוואַקסן ביז'ן היינטיגן טאָג. יודיש האָט סטימולירט און אינספּירירט צו אייגענעם שאַפן. אַנדערע שפּראַכן — נישט. אין קיין שום לאַנד נישט. דאָס אַמאָל־גרויסע יודישע האָלאַנד איז היינט פאַר יודען טויט, בלויז געשיכטע, אין דייטשלאַנד זענען דאָ פינף הונדערט טויזענד יודען, אָבער זיי האָבן אַפילו נישט קיין אייגענעם כאָר... יודען, אַנטלאָפענע פון שפּאַניע, בעזעצטע אויף די באַלקאַנען, האָבן געשאַפן אַ מין שפּאַניאָליש, אָבער דער בעסטער קענער, בערנשטיין, פון סאָפיע, בעשטעטיגט אַז ס'איז קיין שום יודישער גייסט נישטאָ אין דעם דיאַלעקט, און אַפילו זעלטן־זעלטן ווען איז אין שפּאַניאָליש אַסימילירט געוואָרן אַ העברעאיש וואָרט.

יודיש האָט איהר אורשפּרונג פון דייטש. אויך שפּאַניש, פראַנצויזיש און לאַטיין האָבן זייער מקור אין איין שפּראַך, אין לאַטיין. פונדעסטוועגן וועט קיינער נישט זאָגן, אַז שפּאַניש, פראַנצויזיש, אָדער איטאַליעניש זענען דיאַלעקטן. דאָס זעלביגע איז מיט יודיש. יודיש האָט איהר אייגענע נשמה און פיזיאָנאָמיע, זי שטאַמט פון דייטש, אָבער בלויז די קאָנקרעטע בעגריפן, ווי „טיש", „וואַסער" האָט זי גענומען אומפערענדערט פון דייטש. אַנדערש איז מיט וועלכע ס'איז קאָמפּליצירטע בעגריפן. דאָ היט זי זיך אויסערגעוועהנליך. אין יענען יודען איז פערהאַן דער אינסטינקט פון נישט אַסימילירען. „דייטש" איז אַרויסגעשמיסען געוואָרן פון געברויך. און „פאָרווערטס", דער נאָמען פון דער גרעסטער יודישער צייטונג אויף דער וועלט, ווערט נאָך ביז'ן היינטיגן טאָג נישט בעטראַכט אַלס אַ פאַסיג יודיש וואָרט, כאָטש ער ווערט טאָג־טעגליך, אין משך פון דרייסיג יאָהר, פערשפּרייט אין הונדערטער טויזענטער עקזעמפּלאַרען... דערפאַר אַסימילירט יודיש, אָהן בענערעצונג העברעאיש און גיט נאָך צו אַן אייגענעם קאָלאָריט, פון „חן" איז אין יודיש געשאַפן געוואָרן: „חנעוודיג", „בע'חנט", „חנדלעך" און אַזוי ווייטער.

קיין שום אַנדערע לאַנדשפּראַך אין דער וועלט האָט די יודען נישט געדינט פאַרצוזעצן יודיש לעבן. יודיש איז דער אויסנאַהם אין דער יודישער געשיכטע פון די לעצטע יאָהרהונדערטער. אין דעם ליגט איהר נאַציאָנאַלע בעדייטונג.

גראָבט מען אונטער יודיש, גראָבט מען אונטער דאָס יודישע שאַפענדיגע לעבן. ד"ר נתן בירנבוים, וועלכער האָט געוואָרפן דעם לאָזונג פון ציוניזם נאָך מיט פופצעהן יאָהר פאַר'ן ד"ר הערצל (דאַכט זיך, אַז ער איז שאַפער פון דעם וואָרט „ציוניזם") האָט איינגעזעהן די נויטווענדיגקייט פון אויפהייבן די פּאָזיציעס פון דער יודישער שפּראַך אין דייטשלאַנד און אין עסטרייך. כאָטש ער אַליין איז געקומען פון אַן אַסימילירטער סביבה און פון אַ גרויסער קולטור־שפּראַך, ווי עס איז דייטש.

עס בליהט נאָר דער שקלאַפען־האַנדעל
בעריכט פון ענגלישען אויסערן־מיניסטעריום

דער לעצטער בעריכט פון ענגלישען אויסערן־מיניסטעריום וועגען דער לאַגע פון האַנדעל מיט קנעכט אין צפון־מזרח־אַפריקע, האָט ענטדעקט אויסערגעוועהנליכע פאַקטן, עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דער שקלאַפען־האַנדעל איז נאָך ווייט נישט אויסגעראָטן, אַז דאָס שאַפען קנעכט און האַנדלען מיט זיי ווערט געפיהרט, ווי מיט פופציג יאָהר צוריק, נאָך ביז עס איז ערשינען דאָס בוך „אָנקעל טאָמס הייזקע".

אמת, די קנעכט שיקט מען איצט נישט אין אייראָפּעאישע קאָלאָניעס, נאָר דער האַנדעל בעגרעניצט זיך נאָר מיט די ווילדע לענדער, און דאָך איז נאָר אין יאָהר 1932 פערעגיסטרירט אין סודאַן (אַפריקע) עטליכע צעהנדליג אָנפאַלן פון אַביסינישע באַנדעס מיט'ן צוועק, צו שאַפען קנעכט. איינמאָל זענען זעקס הונדערט רייטערס אַריינגעדרונגען פופציג מייל אין דער טיף פון סודאַן. זיי האָבן געהרגעט 27 מענער און אַוועקגעפיהרט מיט זיך זייערע 27 פרויען און 55 קינדער, אַ חוץ דעם 800 קעפּ פיה.

דער אַביסינישער קעניג האָט היילינג געשוואָרען די ענגלענדער אַ סוף צו מאַכען צו דער קנעכט שאַפט אין זיין לאַנד. אָבער, ווי עס זעהט אויס, געלינגט דאָס איהם נישט. צווישען די פאַרשטעהער פון אַביסיניען אין סודאַן איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג, בעת וועלכער עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז די סודאַנער זענען נישט ווענייגער ענערגיש אין שאַפען קנעכט, ווי די אַביסינער, ענדליך איז בעשלאָסן געוואָרן, אַז די אַלע צוגערויבטע ווייבער און קינדער פון ביידע צדדים וועלן צוריקגעקעהרט ווערן, פאַר יעדער דערהרגעטען מאַן, פרוי אָדער קינד, וואָס איז צוגערויבט געוואָרן און נישט צוריקגעקעהרט געוואָרן, בעצאָהלט די שולדיגע זייט פופצעהן קעפּ פיה. די צוגערויבטע בהמות און ביקסען מוזען צוריקגעקעהרט ווערען אין גאַנצן.

פופצעהן שטיק פיה פאַר אַ דערהרגעטען מאַנספּערשוין אָדער פרוי איז אָבער נאָך נישט קיין פעסטגעשטעלטע טאַקסע. דער „פּרייז פון בלוט" אויף שפּעטער וועט אויסמאַכען נישט וועניגער, ווי 20 שטיק פיה.

ווען די ענגלענדער, וואָס האָבען אַנטייל גענומען אין דער דאָזיגער בעראַטונג, האָבען אויפגעהויבען די פראַגע וועגען בעשטראַפען די באַנדיטען (מיט אַ גרעסערער שטראַף, פאַר דער הרג'ענען, ווי מיט'ן אָפּצאָהל מיט בהמות, איז ענטשטאַנען אַ קאָנסטערנאַציע. נאָר דער קייזער קען אַרויפלעגען [illegible] אַ גרעסערע שטראַף, ווי אַן אָפּצאָהל. די פראַגע איז אָפּגעלעגט געוואָרן און דער אַביסינישער דעלעגאַט מערדושיש אַבּוט איז אַרויסגעשיקט געוואָרן אין דאָרף פון די רויבער, כדי אויסצופּועלען אַז זאָל פרידליך אויסטוישען צוגערויבטע ווייבער און קינדער.

די אַביסינער און סודאַנער בענוגען זיך נישט דערמיט, וואָס זיי רויבען מענשען אויף פרעמדע טעריטאָריעס. נישט לאַנג האָט איין גרופּע פון די סודאַנער ערקלערט אַ שכנ'ישען שבט פאַר זייערע קנעכט. מורא האָבענדיג, אַז די קנעכט וועלן אַנטלויפען, האָבען זיי דעריבער זיי געשמידט אין קייטען, אָפּגעפיהרט אין אַביסיניען און אָפּגעגעבען אין אַרענדע. דאָס איז שוין געווען אַ צו דרייסט שטיקעל און די סודאַנער מאַכט האָט אַרעסטירט די הויפּט־שולדיגע פון דעם שפּיצעל און אָפּגעגעבען צום געריכט.

זענען אַבאָרט און סטעריליזאַציע דערלאָזבאַר?
דעבאַטע אויפ'ן קאָנגרעס פון דייטשע קרימינאַליסטען

אויפ'ן קאָנגרעס פון די דייטשע קרימינאַליסטען אין פראַנקפורט אַם מאַין האָט פּראָפעסאָר קירשטיין (ברעמען) געהאַלטן אַ פאָרטראַג וועגען פּראָבלעם פון אַבאָרטען אויפ'ן סמך פון די פאַלען, וואָס האָבען זיך געלאָזט בעמערקען אין סאָוויעט־רוסלאַנד. פּראָפעסאָר קירשטיין האַלט, אַז דאָס, וואָס איז אפשר דער [illegible] אין די סאָוויעטישע בעדינגונגען, קאָן נישט אָהן בעוואָרנונגען אָנגענומען ווערען אין אַנדערע פּאָליטישע, געזעלשאַפטליכע און רעליגיעזע בעדינגונגען, וואָס האָבען זיך איינגעשטעלט אין דייטשלאַנד, אַ שטייגער. פון דעם רוסישען עקספּערימענט, פיהרט אויס פּראָפעסאָר קירשטיין, איז נאָר צו דרינגען, אַז עס איז נישט דערלאָזבאַר צו ערקלערען פרייהייט פון אַבאָרטען און אַפילו די באָלשעוויקעס האָבען געפינען פאַר נויטיג די דאָזיגע פרייהייט צו בעגרעניצען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די לעגאַליזאַציע פון אַבאָרטען האָט בשום אופן נישט אויסגעמאַסטען די טעטיגקייט פון די פערשידענע זנאַכערס און די צאָהל פון די אומגליקס־פאַלען האָט זיך פערגרעסערט. פּר. קירשטיין פאָדערט, אַז מען זאָל די דאָקטוירים געבען דאָס וואָרט ביים לעזען די פראַגע וועגען דער דערלאָזבאַרקייט פון אַבאָרט. אין בייערן ווערט די פראַגע וועגען איבעררייסען די שוואַנגערשאַפט געלעזט מיט דעם אַנטייל פון צוויי דאָקטוירים און פאַרשטעהער פון דער אָרטיגער מאַכט אַלס קאָנטראָל־עלעמענט. אויך דער ציריכער פּראָפעסאָר מייער האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם פולען רעכט פון אַבאָרט און געגען אָנערקענען די סאָציאַלע לאַגע פאַר אַ מאָטיוו, וואָס ערלויבט צו אַבאָרט. ער האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר סטעריליזאַציע פון „עוגעניש" טעמים, ד. ה. אין די פאַלען, ווען לויט דער מיינונג פון צוויי דאָקטוירים קען מען ערוואַרטען אַז די קינדער זאָלען זיין שוואַכזיניגע א. ד. ג.

זעהר ענערגיש לטובת מעדיצינישער אינטערווענץ פאַר אַבאָרט אין פאַל פון אַ סכנה צו בעקומען שוואַכזיניגע קינדער איז אַרויסגעטרעטען דער מינכענער פּראָפעסאָר רידינג. לויט זיין מיינונג שטעהט איצט די מעדיצין אויף אַזאַ הויך, אַז מען קאָן לעזען די פראַגע פון שלעכטער ערבליכקייט און איבערשניידען די מעגליכקייט פון אַ שלעכטען דור אויפ'ן וועג פון סטעריליזאַציע און אַבאָרט. ביי גייסטיג קראַנקע איז יערענפאַלס פעסטגעשטעלט אַ גייסטיג־קראַנקער דור. אין אַזעלכע פאַלען איז די אינטערווענץ פון אַ דאָקטאָר אַ נויטווענדיגקייט. דער דאָקטאָר דאַרף געדענקען אין דער פראַגע וועגען פערבעסערען דעם אַלגעמיינעם ביי־וואָהל פון דעם קינפטיגען דור. עס זענען פערהאַן אַלע גרונדען צו האָפען, אַז אין דער ריכטונג קאָן מען אַרבייטען אָהן אַריינפיהרען אויפ'ן געזעצליכען וועג די צוואַנגס־סטעריליזאַציע ביי פערזאָנען, פון וועלכע מען קאָן ערוואַרטען קראַנקע קינדער.

נאָך די פאָרטראַגען אין דער פראַגע פון אַ גאַנצער רייה פּראָפעסאָרען איז אַרויסגעטרעטען דער פּראָפעסאָר יוריסט גראַף דאָנאַ. אין זיין פאָרטראַג האָט גראַף דאָנאַ געזאַמעלט אַ גאַנצע רייה בעווייזען פאַר און געגען אַבאָרט און סטעריליזאַציע. זעהר ענערגיש איז אַרויסגעטרעטען גראַף דאָנאַ געגען פאָרשטעלען דאָס רעכט דעם פּאַציענט צו בעשליסען די פראַגע וועגען מעדיצינישער אינטערווענץ, אַזאַ רעכט וואָלט געפיהרט נישט צו פרייהייט, נאָר צו מיסבּרויכען און דאָך האָט פּראָפ. דאָנאַ אָנערקענט די סטעריליזאַציע און אַבאָרט פאַר דערלאָזבאַר צוליב פערהיטונגס־ און סאָציאַלע טעמים. די סטעריליזאַציע דאַרף זיין נישט בעשטראָפבאַר אין פאַל ווען די ערבליך־ביאָלאָגישע וויסענשאַפט ערקלערט די מעגליכקייט פון אַ קראַנקען דור. לויט די סאָציאַלע סיבות קען מען נעהמען אין אַכט די מאַטעריעלע לאַגע פון דער פאַמיליע, בעזונדער ווען די שוואַנגערשאַפט איז פעסטגעשטעלט ביי אַ נישט פערהייראַטער, אָדער ווען די גרויסע צאָהל קינדער קען זיך לעזען אַלס לאַסט אויף די אָרגאַנען פון געזעלשאַפטליכער שוץ.

גראַף דאָנאַ זאָגט זיך יעדענפאַלס אַרויס פאַר אַ מעדיצינישער עקספּערטיזע אין יעדען בעזונדערן פאַל.

אויפ'ן קאָנגרעס זענען פאָרגעקומען לעבהאַפטע דעבאַטען. דער בעריהמטער געלעהרטער פּראָפ. ראַגבי האָט ערקלערט, אַז ער זאָגט זיך אָפּ פון זיין פריהערדיגען שטאַנדפּונקט וועגען דעם אַז צו אַן אַבאָרט איז גענוג דער ווילען פון דער פרוי אין געגענזאַץ צו דעם געזעץ־פּראָיעקט, וועלכען ער האָט אַריינגעטראָגען אין יאָהר 1920, זאָגט ער זיך איצט אַרויס דערפאַר, אַז די פראַגע דאַרף געלעזט ווערען לויט די אינדיווידועלע און סאָציאַלע בעדינגונגען.

דער קאָנגרעס האָט אויסגעאַרבייט אַ רעזאָלוציע, וועלכע זאָגט אַרויס די מיינונג פון דער מעהרהייט אין דער פראַגע און וועט פאָרשטעלען די רעזאָלוציע אין די געזעצגעבערישע אינסטאַנצען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונט.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

גרים אין זיבענבירגען

(פון דער סעריע: „גרים ביי יודען אין פערשידענע לענדער")

אונגארישע גרים אין ארץ-ישראל. — וואס ווייסען מיר וועגען די גרים אין זיבענבירגען? — דער בישאף פראנץ דוד גרינדעט אנ'אוניטארישע סעקטע. — דער פחד פאר דער קאטוילישער אינקוויזיציע.—סובאטניקעס.—דער פיהרער פון די סובאטניקעס און די פערפאלגונגען.—דער יוד. הויף. פון וועלכן ס'האט זיך פערשפרייט די התיהדות-בעוועגונג

— 2. —

אין יאהר 1600 האבען זיך אבער אנגעהויבען די רדיפות אויף די סובאטניקעס: מ'האט אין צענטר שטאט עפענטליך פערברענט זייערע ספרים און כתב ידן, און א סך פון זיי זענען ארעסטירט געווארען און מ'האט זיי אריינגעזעצט אין תפיסה.

אנהויב 17-טען יאהרהונדערט האט זיך איינגעפונען אין זיבענבירגען א מאגנאט פראנץ באלאשי, וועלכער האט געשטיצט און זיך איינגעשטעלט פאר די סובאטניקעס. מ'דערצעהלט, אז פראנץ באלאשי איז אין זיין יוגענד געווען א פשוט'ער משרת ביי א רייכען יודען אין פוילען און האט זיך בעקאנט מיט יודען און זייערע מנהגים, וועלכע זענען איהם זייער געפעלען. ער האט דאן בעשלאסען מגייר צו זיין זיך: אזוי ווי דער רייכער יוד האט קיין קינדער נישט געהאט האט באלאשי נאך געירשנט זיין גאנצען פערמעגען און איז געקומען קיין זיבענבירגען וואו ער איז געווארען א סובאטניק און האט א דאנק זיין השפעה געבראכט פיל נוצען די סובאטניקעס.

די בעסטע תקופה פאר די סובאטניקעס אין זיבענבירגען איז אבער געווען אין דער צייט פון 1639 ווען עס איז געשטאנען בראש פון דער סעקטע שימאן פאטשי. אויך שימאן פאטשי האט געשטאמט פון די ארימסטע שיכטען און איז אין זיינע קינדער יאהרען געווען א געהילף אין א הוט-פאבריק, מ'האט אבער משפיע געווען אויף זיינע עלטערן מ'זאל איהם אפגעבען אין דער איינציגער אוניטארער שול אין קלויזענבורג, וואו פאטשי האט ארויסגעוויזען גרויסע פעהיגקייטען, זעהענדיג, אז ער צייכענט זיך זייער אויס האט מען איהם געשיקט שטודירען אין פערשידענע לענדער און ער האט זיך נאך 18 יאהר ארומוואנדערען אומגעקעהרט קיין זיבענבירגען אלס גרויסער געלערנטער און איז געווארען נישט נאר דער פריוואט-סעקרעטאר פון דעם פירשט זיגמונד בארטארי, נאר אויך אנטיילגענומען אין פערשידענע דיפלאמאטישע דעלעגאציעס.

שימאן פאטשי איז פון טאג צו טאג אלץ מעהר און מעהר עולה לגדולה געווען ביז דער קעניג פערדינאנד II האט איהם פארגעלייגט, אז ער זאל זעהען צו בעזייטיגען דעם פירשט און דערפאר איהם צוגעזאגט אוועקצוגעבען די ממשלה אין זיבענבירגען, פאטשי האט דעם דאזיגען פארשלאג אפגעווארפען און האט צוליב דעם ארויסגערופען א שנאה ביי זיינע געגנער. די כומרים און דעם פירשטענס מקורבים האבען אויך גענומען ארויסרוקען געגען פאטשין פערשידענע בעשולדיגונגען צווישען וועלכע ס'איז אויך געווען געזאגט, אז ער איז א פרומער סובאטניק — דאס אלץ האט געבראכט דערצו, אז אין חודש מאי פון יאהר 1621 איז פאטשי פערמשפט געווארען צו אייביגע תפיסה.

ווען פאטשי איז אפגעזעסען צוויי יאהר אין תפיסה האט זיך דער רעזשים אביסעל געענדערט צום גוטען און ווען ער האט געגעבען א שריפטליכע הבטחה, אז ער וועט זיך מעהר נישט פערנעמען מיט קיין פאליטיק און מיט פערשפרייטען די „תורה פון די סובאטניקעס" האט מען איהם בעפרייט. פון דאן אן בעזעצט זיך פאטשי אין א דארף און גיט זיך איינגעצען אפ דעם לימוד פון טעאלאגיע און דער אריענט-וויסענשאפט. ווייט און אפגעזונדערט פון געזעלשאפטליכער און פאליטישער ארבייט איז געזעסען דער געוועזענער קעניגליכער סעקרעטאר און זיך אפגעגעבען מיט רעליגיעזע לימודים ביז איהם האט זיך איינגעגעבען ארויסצוגעבען אנ'אונגארישע איבערזעצונג פון תהלים מיט זיינעם א וויסענשפטליך-טעאלאגישען פירוש. די דאזיגע איבערזעצונג ווערט ערהיום פערעכענט פאר א מייסטערווערק. פאטשי האט דערנאך אויך איבערזעצט דעם סידור, מחזור, מעהרערע מסכתות פון תלמוד בבלי, ספרי מוסר און אויך פערשידענע הלכות פון שולחן-ערוך.

פאטשי האט אבער געוואלט נישט נאר טעארעטיש בעקענען די סובאטניקעס מיט דער יודישקייט נאר האט געוואלט אויך ווייזען פראקטישע מעשים אין טאג-טעגליכען לעבען. צו דעם צוועק האט פאטשי ביי זיך אין דארף געגרינדעט א „יודישען הויף". וואו זיינע אלע אנהענגער האבען שטרענג אפגעהיטען שבת און יום-טוב, געבענטשט לכיט און זיך אויסגעפוצט אין שבת'דיגע און יום-טוב'דיגע קליידער. געגעסען נאר כשר און געווען נזהר אין געברויכען מילכיגע און פליישיגע געשיר. בעיקר האבען זיי שטארק מדקדק געווען אין פייערן פסח לויט אלע מנהגים, פונקט אזוי ווי פרומע יודען. זיי פלעגען אויך דאווענען ותיקין און א סך פון זיי האבען זיך אויך מל געווען. דאס קאנצענטרירען זיך ארום דעם דאזיגען יודישען הויף איז אלץ געוואקסען און געוואקסען אזוי, אז אין דער ערשטער העלפט פון זיבצענטען יאהרהונדערט געפינען מיר שוין ארום דעם „יודישען הויף" גאנצע עלף דערפער און שטעטלעך פול מיט סובאטניקעס פון די פערשידענסטע שיכטען. פאר אלעמען איז דער „יודישער הויף" געווען א מין „ירושלים של מטה", וואוהין מ'פלעגט עולה-רגל זיין צו הערען די רייד פון גייסטיגען מנהיג.

אזוי איז געווען ביז'ן יאהר 1638, ווען דער פירשט ראקאטשי. דער הערשער פון זיבענבירגען האט געמאכט א סוף צו דער „זייער שעדליכער פאר דער מלוכה" השפעה פון פאטשי. ווען מ'האט די סובאטניקעס געצוואונגען זיך אומצוקעהרען צום קריסטענטום און זיי האבען דאס נישט געוואלט טון, זענען קאנפיסקירט געווארען זייערע פערמעגענס און הונדערטער סובאטניקעס צוזאמען מיט פאטשי און זיינע פינף טעכטער זענען פערמשפט געווארען צו טויט.

און דא מוז געזאגט ווערען צום שבח פון די קריסטען אין זיבענבירגען, אז ס'האט זיך נישט איינגעפונען קיין איינער צווישען זיי, וואס זאל וועלען דורכפיהרען דעם טויט-אורטייל איבער די פערמשפטע און פשוט צוליב דעם זענען זיי פערבליבען ביים לעבען, ביז ס'זענען גראד געקומען פינף וואנדערנדע ציגיינער, וועלכע מ'האט געדונגען דורכצופיהרען דעם טויט-אורטייל איבער דעם טעטיגסטען צווישען די סובאטניקעס, יאהאן פון קלויזענבורג און די איבעריגע האט מען די טויט-שטראף פערביטען אויף אייביגע תפיסה. פאטשי, וועלכער איז שוין דאן אלט געווען 78 יאהר האט, נישט האבענדיג קיין אנדער אויסוועג מודיע געווען זיינע ריכטער, אז ער טרעט אריין אין דער אוניטארער געמיינדע, וועלכע איז געווען דערלויבט אין זיבענבירגען. דאס איז אבער געווען נאר לפנים וועגען — פאטשי האט זיך נוהג געווען אזוי ווי די מאראנען אין שפאניען און האט אפגעהיט יודישקייט ביז זיין טויט. אין יאהר 1643 איז ער איינגעזאם און פערלאזען געשטארבען.

נאכ'ן טויט פון פאטשי זענען א סך סובאטניקעס אנטלאפען אין טערקיי אדער זיך אויסבעהאלטען אין וועלדער, וואו זיי האבען געהיט יודישקייט. די רדיפות אויף די סובאטניקעס זענען דאן געווארען אלץ שטארקער און נאר א סך האבען נעמוזט רעטעווען דאס לעבען און אנטלויפען, איבערלאזענדיג זייער גאנצען פערמעגען אויף הפקר.

גאר שטארק האבען זיך נגלאזט פיהלען די רדיפות אין דער צייט פון מאריא טערעזא, וועלכע האט ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז אין יעדער שטוב פון א סובאטניק זאל אריינגעזעצט ווערען א גלח מיט א סאלדאט. זיי דארפען לערנען יעדען טאג מיט'ן סובאטניק די קאטוילישע טעארעטישע לימודים, איהם זאגען מוסר, צווינגען איהם צו טון שבת און יום-טוב די שווערסטע ארבייט און אויסעסען, אז זונטאג און די קריסטליכע פייערטעג זאלען שטארק אפגעהיט ווערען.

אמאל פלעגט זיך אבער טרעפען, אז דער סאלדאט האט זיך מגייר געווען צוזאמען מיט'ן סובאטניק און דאן איז געווען דער כעס גאר גרויס...

אט אזוי האבען די סובאטניקעס געליטען פון פערשידענע פערפאלגונגען ביז'ן יאהר 1867. ווען ס'איז געקומען פאר זיי די אמת'ע בעפרייאונג, פון דאן אן האבען זיי עפענטליך געקאנט אפהיטען זייער גלויבען — א סך פון זיי האבען זיך מגייר געווען און בעגרינדעט אנ'אייגענע קהלה פון סובאטניקעס — מתיהדים. די דאזיגע גרים האבען זיך אויסגעבויט אנ'אייגענע שוהל, געהאט א רב, א שוחט און א חזן. אין יענע געגענדען זענען געווען פעראן נאך הונדערטער און טויזענדער גרים וועגען וועלכע מיר האבען נאך נישט קיין גענויע ידיעות.

אויפ'ן שקלאפען-מארק

פון לעאן קאברין

— 2. —

פריינד און קרובים האבען זיך דא געטראפען אומגעריכטערהייט, האבען זיך געפרעהט איינער מיט'ן אנדערען און בעוויינט צוזאמען זייער אומגליק. דא האט זיך געטראפען א מוטער מיט איהר טאכטער, א פרוי האט געטראפען איהר מאן, וועלכען זי האט שוין געהאלטען פאר טויט, און א שוועסטער האט דארט געפונען איהר ברודער.

אין דעם טרויער איבער זייער אומגליקליכען שיקזאל האט זיך אריינגעמישט די פרייד פון טרעפען זיך. שמייכעל און טרעהרען, פריידענסגעשרייען און יאמער האבען זיך געמישט צוזאמען, ווי ליכט און שאטען, ווי רעגען און זונשיין. פאר א סך פון זיי איז געווען א גליק אויסצוגעפינען, אז זייערע נאהענטסטע לעבען נאך, צי קאנען זיי זעהען און דריקען זייערע הענד. און אהן א שיעור פרייד האט זיי פערשאפט צו הערען נאך אמאל זייער מוטער-שפראך פון די ליפען פון די דאזיגע אייגענע און נאהענטע מענשען.

פון אייגענער פריהערדיגער דערפאהרונג האט ראובן צו גוט געוואוסט, וואס קנעכטשאפט איז; אבער ער האט געציטערט נישט פאר זיך, נאר פאר מרים'ען. זי, מרים, א שקלאפין, אין די הענד פון א בייזען, שלעכטען, פערגרעבטען, צעווילדעוועטען בעל-הבית! דער געדאנק אליין האט איהם משוגע געמאכט.

— אום גאטעס ווילען, ראובן, וואס איז מיט דיר? — האט מרים געפרעגט, ווען זי האט געזעהן, ווי פערצווייפעלט ער איז געווען. — וואס קוקסטו אזוי אויף מיר?

ראובן האט ארויסגעמורמעלט:

— באלד וועט מען אונז צושיידען. אפשר אויף אייביג... אויסגעקייסט אונז איינעם פונ'ם אנדערען...

מרים האט זיך א כאפ געטון, אזוי ווי א שלאנג וואלט זי א ביס געטון מיט א געשריי:

— יא, איך האב גאר פערגעסען! דעם נשיא'ס טאכטער א שקלאפין. איך וועל דאס נישט איבערלעבען!

— מיר זענען ביי אונזערע שונאים אין די הענד,— האט ראובן א בלייכער געמורמעלט.

— בעסער דער טויט, איידער אזא שאנד! — האט מרים מיטאמאל געזאגט, און אין איהרע אויגען האט זיך עפעס אנגעצונדען. — ליבערשט לאמיר צוזאמען שטארבען און דורך אונזער טויט לאמיר זיך בעפרייען פון שקלאפעריי.

— שטארבען מיט דיר וואלט געווען פאר מיר דאס העכסטע גליק. איך האב שוין געטראכט דערפון, מרים, אבער מיר האט געפעהלט דער מוט דיר דאס פארצולייגען..

— איך בין נישט אזוי שוואך, ווי דו מיינסט. הויב די האנד איבער מיר, און איך וועל אפילו נישט א ציטער טון!

— מרים, — האט ראובן ארויסגעפליסטערט און ער האט אינגאנצען געציטערט, — דו ווייסט נישט, וואס דו פערלאנגסט פון מיר...

— איך פערלאנג דעם טויט פון דיין האנד. ראטעווע מיך פון אט דער שאנד, פון שקלאפעריי, ראטעווע דעם נשיא'ס טאכטער!

געגען זיין ווילען האט ראובן ארויסגעשלעפט פון די פאלדען פון זיין מלבוש א קינזשאל, וואס איהם האט זיך איינגעגעבען צו בעהאלטען פון די בליקען פון די געפענגעניש וועכטער, און זיין האנד האט געציטערט, בעת זי האט דערפיהלט דעם קאלטען שטאל, און אזא שרעק האט איהם, ראובנ'ען, אנגעכאפט, אז ביי איהם האט זיך ארויסגעריסען:

— ניין, איך קאן דיך נישט טויטען, מרים, איך קאן נישט!

— אויב דו קאנסט נישט, גיב מיר דאס אין האנד אריין. איך ווייס, וואו מיין הארץ געפינט זיך!

און האסטיג האט זי ארויסגעריסען פון זיינע הענד דעם קינזשאל, האט איהם אבער גלייך געמוזט בעהאלטען ביי זיך אין בוזים, ווייל אין דער אייגענער רגע איז צוגעקומען צו איהר דער שקלאפענהענדלער מיט איינעם פון זיינע רייכע קונדען.

— אט דא איז זי! האט גערעדט פלארוס מיט התפעלות, — מיין פערל, מיין אוצר, די קעניגין פון אלע יודישע פרויען! האב איך דיר נישט געזאגט, אז אזא פערשוין טרעפט מען זעלטען?

— יא, זי איז שעהן! — האט געענטפערט דער קונד, איינער פון די רייכע רוימער,— אבער צו טייער.

— צו טייער? — צוואנציג טויזענד סעסטערצען פאר אזא פערשוין איז ביי דיר טייער? עס איז דאך גאר קיין געלד נישט. ווען דו וועסט א מראכט טון, וויפיל פערגעניגען דו וועסט פון איהר האבען...

— איך וויל זי אנקוקען בעסער, — האט דער קונד געזאגט. — זאל זי זיך אויפהויבען. איך וויל בעסער זעהען איהר געשטאלט.

— הויב זיך אויף, פייגעלע מיינס! — האט זיך אנגערופען דער שקלאפענהענדלער צו מרים'ען און זי אנגענומען פאר אנ'ארעם. — הויב זיך אויף און ווייז דעם הער, ווי שעהן דו ביזט געוואקסען. דו הערסט פייגעלע מיינס?

מרים איז בלייך געווארען אזוי ווי דער טויט, און מיט א מינע פון טיפען עקעל האט זי אפגעשטויסען די האנד פון דעם שקלאפענהענדלער און ראובן האט בשעת דעם זיך קוים איינגעהאלטען פון ארויסצווארפען זיך אויפ'ן שקלאפענהענדלער.

— אהא, מיין טייבעלע, — האט מיט כעס געזאגט דער שקלאפענהענדלער צו מרים'ען,— אזוי גאר? דו ווילסט מיך נישט פאלגען? טו, וואס איך הי"ס דיך, אז נישט, איז דא די בייטש!

און ער האט א הויב געטון די בייטש איבער איהר. אבער איידער ער האט צייט געהאט זי ארונטערצולאזען, האט מרים ארויסגעכאפט פון איהר בוזים דעם קינזשאל. זי האט שוין געהאט אנגעשטעלט איהר האנד מיט דעם בליאסקעדיגען שטאל געגען איהר הארצען, אבער דער שקלאפענהענדלער האט מיט אימפעט ארויסגעשלאגען דעם קינזשאל פון איהר האנד.

ראובן האט זיך דאן מיט א ווילדען געשריי א ווארף געטון אויפ'ן שקלאפענהענדלער און א פאק געטון איהם ביים האלז. ער וואלט איהם זיכער דערווארגען, ווען נישט די וועכטער, וועלכע זענען געקומען זייער בעל-הבית צו הילף. זיי האבען איהם ארויסגעריסען פון ראובנ'ס הענד, און ער, דער בעל-הבית זייערער, דער שקלאפענהענדלער, האט געשריגען, ווייזענדיג מיט דער האנד אויף ראובנ'ען:

— דער'הרג'עט דעם הונט! בינדט איהם און הענגט איהם אויף!

דער רייכער קונד זיינער האט בעמערקט:

— דו האסט נישט קיין רעכט צו טויטען דעם יודען, ווייל ער איז דאס רעגירונגס-אייגענטום. נאר דער רעגירונגס-ריכטער אליין קאן איהם פער'משפט'ן. די קלענסטע שטראף, וואס ער קאן דערוואַרטען איז לעבענסלענגליכע שווערע ארבייט, אויב מען וועט איהם נישט פערמשפט'ן צום טויט. און אויך דאס יודישע מיידעל האט נישט געהאט קיין רעכט צו וועלען זיך נעמען דאס לעבען, ווייל זי איז א שקלאפין. זי האט קיין שום רעכט נישט אויף איהר לעבען, און איהר קומט דערפאר אויך א שווערע שטראף.

— דו ביזט גערעכט! — האט זיך אנגערופען דער שקלאפענהענדלער. — מיר וועלען זיי ביידע איבערגעבען צום ריכטער, און זאל ער זיי בעשטראפען. אזעלכע דארפען געקרייציגט ווערען!

אויף זיין בעפעהל האט מען די אומגליקליכע ווידער געשמידט אין קייטען, און די וועכטער האבען זיי אוועקגעשלעפט צום הויפט-ריכטער פון שטאט. און בעגלייט האט זיי דער שקלאפענהענדלער אלס אנקלאגער און דער רייכער קונד, וואס האט געוואלט זיין אנ'עדות.

אויפ'ן וועג זענען זיי אנטקעגענגעקומען צוויי חשוב'ע מענער, איינער אנ'עלטערער און דער אנדערער אין די מיטעלע יאהרען. זיי זענען ביידע געווען פערטון, ווי עס איז געווען קענטיג, אין אנ'ערנסטען שמועס.

מיטאמאל האט דער עלטערער פון זיי בעמערקט ראובנ'ען און די אנדערע. אנ'איבערראשטער האט ער איבערגעלאזט דעם, מיט וועמען ער איז געגאנגען, און האט זיך א ווארף געטון צו ראובנ'ען מיט א געשריי:

— מיין פריינד! מיין זוהן!

— מוסאניוס! — האט זיך ביי ראובנ'ען ארויסגעריסען.

און נישט קוקענדיג, נישט אויף די וועכטער, נישט אויפ'ן שקלאפענהענדלער, האבען זיך די ביידע פריינד, ראובן און דער אנגעזעהענער פילאזאף, געווארפען איינער דעם אנדערען אויפ'ן האלז.

(סוף)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואָך

אַנשטאַט פערגרעסערן — איז דער קרעדיט פערקלענערט געוואָרען

אין סאַמע אָנהויב פון סעזאָן, ווען אַלע צווייגען פון ווירטשאַפטליכען לעבען נויטיגען זיך אין אַ סך געלד און דער עיקר אין קרעדיט, ווערט ווייטער פאָרטגעזעצט די פּאָליטיק פון אָפּציהען דעם קרעדיט פון דער פאַבריקאַציע און האַנדעל.

אין משך פון די ערשטע 10 טעג פון היינטיגען מאָנאַט האָט באַנק פּאָלסקי אָבגעזויגען וועקסעל-קרעדיט פאַר קנאַפּע 21 מיליאָן זל. אַרום און אַרום בעטרעפט איצט שוין דער דיסקאָנטאָ־קרעדיט פון באַנק-פּאָלסקי 637 מיליאָן זל. און די צאָהל געלד אין אומגאַנג איז געוואָרען אין די 10 טעג פערקלענערט מיט 33 מיליאָן זל.

פערקוקענדיג זיך אויף באַנק פּאָלסקי טוען דאָס זעלבע די אַלע אַנדערע בענק, זיי בעשווערען זעהר שטאַרק די דיסקאָנטאָ און מיט אַלערליי תירוצים וואַרפען זיי אָפּ די גרעסטע טייל וועקסלען פון די בעסטע פירמעס אין פוילען.

די טאַקטיק פון באַנק-פּאָלסקי צו פערקלענערען און צו בעשווערען די דיסקאָנטאָ ווערט מאָטיווירט מיט דער שטרעבונג צו פערהיטען דעם גאַנג פון אויפטרייסלענישען און כדי די גאָלד-דעקונג פאַר די באַנקנאָטען זאָל זיין אַ גענוגענדע. ווען עס וואָלט געווען מעהר געלד און וואַלוטע אין דער באַנק, וואָלט דער קרעדיט געוואָרען גרעסער.

פאַר דעם האַנדעל אָבער איז דאָס דערווייל אַ גרויסע בעשווערונג. אַזוי ווי דאָס גאַנצע ווירטשאַפטליכע לעבען איז איין קייט, ווירקט זעהר די קרעדיט-שוועריגקייטען אויף אַלע געביטען פון האַנדעל. צוליב דעם מוזען אויך די פאַבריקאַנטען פערקלענערען די קרעדיטען. דאָסזעלבע מוזען טון די סוחרים ביי די קלענסטע קונדען.

אין די לעצטע טעג פיהלט מען אַ גרויסען דוחק אין מזומן-געלד, יעדער מוז האָבען געלד אויף צו קויפען סחורה, יעדער זוכט זאַקע געלד, מען בעמיהט זיך צו באָרגען און צו בעקומען געלד, וואו עס לאָזט זיך נאָר. דאָס קומט אָבער אָן זעהר און זעהר שווער. אויך די פּריוואַטע דיסקאָנטאָ מאַכט גרויסע שוועריגקייטען ביים דיסקאָנטירען וועקסלען, ווייל מען האָט דאָס געלד פערווענדעט אויף צו שפּעקולירען מיט אַקציעס און ווערט-פּאַפּירען.

דער גרויסער דוחק פון געלד רופט זיך אָן זעהר שלעכט אויפ׳ן האַנדעל. די סעזאָן-טראַנ־זאַקציעס קאָנען זיך נישט אַנטוויקלען ווי עס דאַרף צו זיין. מען קויפט איין קוים אַ צעהנטל-חלק דערפון וואָס מען וויל איינקויפען.

סוף צו ביזוויליקייטען

דער נייער שטראָף-קאָדעקס, וועלכער איז אַריין אין קראַפט פונ׳ם 1־טען סעפטעמבער, דאָט אַריינגעפיהרט אַ גאַנצע רייהע נייע בעגריפען ווע־גען פערברעכענס, וועלכע דאַרפען אינטערעסירען אַממעהרסטען דעם ברייטען סוחרישען עולם.

אין די לעצטע צייטען, ווען די קראַטען מעהרען זיך פון טאָג צו טאָג, איז זעהר איינגעפיהרט אין דער ... אונטערשרייבען געשעפטען און זאָגען אויף אַנדערע נעמען; ביי היינטיגען טאָג איז נאָך ווייניג צו האָבען אַ וועקסעל אָדער אַפילו אַ געריכטס-אורטייל, אַז ס׳קומט געלד; די הויפּט־פראַגע איז שטענדיג, צי דער שולדיגער האָט זיך נישט בעוואָרענט, אַז מען זאָל ביי איהם נישט קענען מאָהנען; גאַנץ אָפט געשעהט אויך, אַז מ׳קומט שוין מיט דעם קאָמאָרניק און מ׳קען גאָר נישט מאַכען; ס׳געשעהען אַפילו אַזעלכע פאַלען, אַז דעם שולדיגערס געשעפט איז געפּאַקט מיט סחורה, און דאָך קען מען ביי איהם נישט אויפמאָהנען דעם חוב, ווייל פאָרמעל איז ער נאָר אַ געדונגענער מענש ביי זיין ווייב, שוויגער אָדער אַזוי אַ גוטען פריינד, יעדער ווייס גאַנץ גוט אַז דאָס איז אַ פיקציע, אָבער אויפ׳ן געזעצליכען וועג איז שווער די פיקציע אויפצווייזען.

צו דעם אומנאָרמאַלען צושטאַנד וועט מאַכען אַ סוף דער נייער שטראָף-קאָדעקס.

לויט׳ן נייעם געזעץ וועט מען פאַר מאַכען אַזעלכע פיקציעס אום נישט צאָהלען קיין חובות, בעשטראָפט ווערען מיט תפיסה ביז פינף יאָהר, (פערברעכען) איז גלייכגילטיג, אויף וואָס פאַר אַ אופן דער שולדיגער האָט זיך בעוואָרענט פאַר די קרעדיטאָרען; דיזעלבע שטראָף קומט פאַר איבערשרייבען דאָס פערמעגען אויף אַ פרעמדען נאָמען, מאַכען אַ פיקטיווע ליצטאַציע, בעהאַלטען די סחורה א. אַז. וו. בכדי פּראַקטיש אָפּצושרעקען דעם עולם פון מאַכען פיקציעס, בעשטימט דער שטראָף-קאָדעקס אַ שטראָף ביז 3 יאָהר תפיסה פאַר געבען הילף ביים אויסדרעהען זיך פון צאָהלען חובות; עס דראָהט אַלזאָ אַ שטראָף יעדען, וועלכער נעהמט אַנטייל אין אַ פיקטיווער ליציטאַציע, ווי אויך דעם, אויף וועלכענס נאָמען דאָס געשעפט ווערט איבערגעשריבען א. אַז. וו.

די לעצטע בעוואָרענישען וועלען קענען שטאַרק ווירקען אויף מאַכען פיקציעס, ווייל קיינער וועט נישט וועלען פאַר אַ טובה ריזיקירען; איבריגענס, ווי ס׳וועט אויסזעהען די פּראַקטיק לויט׳ן נייעם געזעץ וועט די צייט ווייזען, יעדענפאַלס דאָרף פער־רעכענען אַלס פערברעכען די פערשידענע פיקציעס וועלכע זענען ביז׳ן היינטיגען טאָג געווען אַ טאָג־טעגליכע ערשיינונג, וואָס ברענגען ערנסטע פאַל־בען אין דער מסחר-וועלט.

וואָס יעדער סוחר און האַנדווערקער דאַרף וויסען

האַנדווערקער און קליינהענדלער פערלאַנגען צו פערקלענערען דעם „ריטשאַלט"

אין משך פון די לעצטע 10 טעג האָט דאָס פי־נאַנץ-מיניסטעריום בעקומען עטליכע מעמאָריאַלען פון יודישע און קריסטליכע פעראיינען פון האַנד־ווערקער און קליינהענדלער, אַז מען זאָל פערקלע־נערען דעם ריטשאַלט-אומזאַץ-שטייער.

די פעראיינען ווייזען אָן, אַז אין היינטיגען יאָהר איז דער אומזאַץ מינדעסטענס מיט אַ דריט־טעל קלענער.

פון גוט-אינפאָרמירטע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אַז פאַר קאָלאָניאַל-סוחרים וועט מען פערקלע־נערען די זאַליטשקעס פון אָקטאָבער אָן, דאָס הייסט פון דער פערטער זאַליטשקע אָן.

סטאַווקעס פאַר הכנסה-שטייער אויפ׳ן יאָהר 1932

ווי מ׳טיילט אונז מיט, האָט דאָס פינאַנץ-מי־ניסטעריום בעשטעטיגט די פריהעריגע „מיטעלע הכנסה-שטייער סטאַווקעס" אויפ׳ן יאָהר 1932.

די סטאַווקעס זענען אין אַ סך פאַלען קלענער ווי די פריהעריגע און דאָס זענען: ברען-מאַטער־יאַלען 10 פּראָצ. מעבעל 12 פּראָצ., שיך — 10 פּראָצ., קוך-געשיר — 10 פּראָצ. גלאָז, פאַיאַנס — 12 פּראָצ., מאַנופאַקטור — 6—8 פּראָצ., פערטיגע (?) ...ענציגער — 9 פּראָצ., גאַלאַנטעריע — 10 פּראָצ., ...פּיין — 7 פּראָצ., קאָלאָניאַל — 8 פּראָצ., פיש — 12 פּראָצ., גרינצייג — 12 פּראָצ., פרוכטען, צו־קערוואַרג — 15 פּראָצ., מילכוואַרג — 8 פּראָצ., ביער-שענקען — 10 פּראָצ., צוקערניעס — 15 פּראָצ., מלעטשאַרניעס, העבאַטשאַרניעס — 15 פּראָצענט.

צי איז אַ מאַן פעראַנטוואָרטליך פאַר די חובות פון זיין געוועזענער כלה

אַ מיידעל, וואָס איז שולדיג געלד און זי האָט אויסגעשטעלט וועקסלען, און זי האָט חתונה, איז דער מאַן נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר איהרע חובות און וועקסלען און מען קאָן זיי נישט מאָהנען פון איהם. מען וועט די דאָזיגע וועקסעל-חובות קאָנען מאָהנען נאָר פון איהר אייגען פערמעגען, למשל פון איהר ציהרונג, פון איהר קליידונג א. ד. גל.

ווען דאַרף אַ פרוי צאָהלען איהר מאַנס שטייערען

אַ פרוי, וואָס האָט זיך געעפענט אַ אייגען גע־וועלב איז פעראַנטוואָרטליך פאַר די שטייערען, וואָס עס איז געבליבען שולדיג איהר מאַן פון זיין ליקווידירט געשעפט.

אויב זי וועט אַ געוויסע צייט האַנדלען אין איהר אייגענעם נייעם לאָקאַל, וועט מען ביי איהר זיכער נישט קאָנען מאָהנען דעם מאַנס שטייער, דאָס הייסט, אויב זי וועט זיך באַלד איבערציהען אין לאָקאַל, וואו איהר מאַן האָט פריהער געהאַנדעלט, וועט מען דאָס מוזען אָננעהמען, אַז די פרוי האָט איבערגענומען דעם מאַנס האַנדעל און זי מוז דעריבער צאָהלען זיינע חובות און שטייערען.

נאָך וועגען הנחה-עקזאַמענס פאַר האַנדווערקער

נישט געקוקט אויף דעם, וואָס דער טערמין אויף אָפּצוגעבען פעראיינפאַכטע עקזאַמענס ענדיגט זיך, זענען נאָך אַ סך יודישע האַנדווערקער נישט געגאַנגען צו די פעראיינפאַכטע עקזאַמענס, וואָס ס׳שטעלען מיט זיך פאָר בלויז אַ פאָרמאַליטעט פאַר די האַנדווערקער.

פון 15. דעצעמבער ה. י. וועלען שוין קיין הנחות אויף פעראיינפאַכטע עקזאַמענס נישט געגע־בען ווערען און די, וועלכע וועלען זיך עקזאַמי־נירען, וועלען געצוואונגען זיין דורכצומאַכען אַ שווערע פּראָצעדור, לויט די האַרבע תקנות פון צעכען-געזעץ.

אַ האַנדווערקער נישט קיין עקזאַמינירטער בעקומט נישט קיין דיפּלאָם און קען נישט בעהמען קיין טערמינאַטאָר׳ס צום לערנען, ווערט נישט צו־געלאָזען צו קיין טאַרגעס, קען נישט אָנשרייבען אויף דער שילד דעם נאָמען מייסטער און האָט נאָך אַ סך אַנדערע שוועריגקייטען.

האַנדווערקער וועגען ענדערען דאָס געזעץ וועגן סאָציאַלע פערזיכערונגען

די האַנדווערקער-קאַמער האָט זיך לעצטענס בעשעפטיגט מיט דעם פּראָיעקט פון ענדערען דאָס געזעץ פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען. דער פּראָ־יעקט איז דורכ׳ן מיניסטעריום אַריינגעגעבען געוואָ־רען אין סיים, וועלכע האָט דעם זעלבען איבערגע־שיקט די ווירטשאַפטליכע קאַמערן. די קאַמערן פון זייער זייט האָבען דעם פּראָיעקט איבערגעשיקט די ווירטשאַפטליכע פעראיינען, וועלכע בעשעפטי־גען זיך זייט אַ קורצער צייט דערמיט.

דער פּראָיעקט זעהט פאָר פערשידענע ענ־דערונגען אין ביזאיצטיגען געזעץ, און דער הויפּט־זאַך זאָלען אַלע ביזאיצטיגע אינסטיטוציעס ווי די קראַנקען-קאַסע, אַרבייטסלאָזען אַמט און די פער־זיכערונגס-געזעלשאַפט פאַר גייסטיגע אַרבייטער פעראייניגט ווערען אין איין פערזיכערונגס-קאַסע. דאָס זאָל פערקלענערען די אַדמיניסטראַציע-קאָסטען און אויסמיידען סכסוכים וועגען דער קאָמפּעטענץ פון יעדער פון די אינסטיטוציעס.

אין די האַנדווערקער-קרייזען רעכענט מען אַרויסצוטרעטען מיט פערשידענע פערבעסערונגען פון געזעץ, וועלכע זאָלען זיין צוגעפּאַסט צו דער לאַגע פון האַנדווערקער. ... ווערט למשל צווישען אַנדערע אויסבעסערונגען געפאָדערט אַז דער ביי־טראַג פון האַנדווערק זאָל זיין קלענער ווי אין דער אינדוסטריע, די כאַלופּניקעס זאָל אויך גענִי־סען געזיכערט ווערען הילף אין אַ קראַנקהייטס־פאַל אָדער ביי אַרבייטסלאָזיגקייט.

וועגען ביליגער מאַכען קויהלען

די פּראַגע וועגען ביליגער מאַכען דעם פּרייז פון קוילען ווערט איצט גענוי אויסגעפאָרשט דורך די רעגירונגס-פאַקטאָרען, דערביי איז פערהאַן אַ בולטע טענדענץ, אַז דער פּרייז פון קוילען זאָל פערקלענערט ווערען.

לעת עתה ווערט דאָס דאָזיגע פּראָבלעם בעה־אַנדעלט דורך דער קוילען-קאָנווענץ אין קאַטאָוויץ.

היינט קומט פאָר וועגען דעם אַ ספּעציעלע קאָנפערענץ אין האַנדעלס-מיניסטעריום מיט׳ן אָנ־טייל פון די קוילען-אינדוסטריעלער.

פעראיינפאַכטע בוכפיהרונג פאַר סוחרים און האַנדווערקער

די סוחרים און האַנדווערקער, וואָס ווילען איינפיהרען פעראיינפאַכטע בוכהאַלטעריע, דאַרפען וויסען, אַז מען מוז דורכאויס האָבען איין געשנור־רעוועטע בוך, וואָס מוז ווערען געסטעמפּעלט.

סוחרים מוזען האָבען געשנורעוועט דאָס סחורה-בוך, אין וועלכען מען פערשרייבט די סחורה וואָס ווערט געקויפט און פערקויפט.

האַנדווערקער מוזען האָבען געשנורעוועט דאָס פּראָדוקציע-בוך, אין וועלכען עס ווערט פערשריבען די רויהע שטאָפען און סחורות, און די פערטיגע סחורות, וואָס ווערען פערפערטיגט און פערקויפט.

דאָס געשנורעוועטע בוך, דאַרף מען לאָזען סטעמפּלען אין אָרטיגען שטייער-אַמט, אָדער אין דער האַנדעלס-קאַמער.

דאָס סטעמפּלען די פעראייפאַכטע בוכהאַל־טעריע-ביכער אין אַן אַנדערען אַמט איז נישט גילטיג.

פאַר סטעמפּלען אַ בוך צאָהלט מען 5 זלאָטיס.

קלענער שאַצען דעם הכנסה-שטייער

אין די ווירטשאַפטליכע קרייזען איז מען דעצי־דירט זיך צו ווענדען צו דער שטייער-מאַכט מיט אַ פאָדערונג, דאָס מען זאָל דעם הכנסה-שטייער שאַצען מיט 25 פּראָצענט קלענער אין פערגלייך צו די פריהערדיגע יאָהרען.

אַזוי ווי ס׳איז דאָך בעקאַנט און זיכער, אַז אין אַלע צווייגען פון האַנדעל, פאַבריקאַציע, האַנד־ווערק און פינאַנצען איז דער אומזאַץ און צוזאַמען דערמיט די הכנסה קלענער געוואָרען מיט 25 ביז 50 פּראָצענט, זאָל מען די שאַצונג פון הכנסה פאַר די דערמאָהנטע אונטערנעהמונגען אָהן ביכער שאַ־צען מינדעסטענס מיט 25 פּראָצענט קלענער, דאָס שאַצען מעהר און דערנאָך נישט קענען איינקאַסירען איז העכסט שעדליך פאַר אַלעמען.

פון וועלכע „זשאַרובקעס" דאַרף מען צאָהלען די 20-ער גראָשענס

(א) עס ווערט אויפגעקלעהרט, אַז די 20-ער גראָשענס לטובת די אַרבייטסלאָזע דאַרפען די פערקויפער איינמאָהנען פאַר פולשטענדיג נייע עלעקטרישע לעמפּלעך, און דאָס איינקאַסירטע אַריינטראָגען אין דער פינאַנץ-קאַסע ביים איינצאָה־לען די נאָהענטסטע ראַטע פון אומזאַץ-שטייער. פון איבערגעאַרבייטע לעמפּלעך ווערען די צוואַנציגער נישט גענומען.

וועגען דעם גאַסען-האַנדעל פאַר יום-טוב

קאָנפערענץ אין צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין

אין צענטראַלען קליינהענדלער פעראיין איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פאָרשטעהער פון אַלע סעקציעס, אָפּטיילונגען, און פעראיינען וועלכע זע־נען אָנגעשלאָסען אין צענטראַלען קליינהענדלער־פעראיין, אויפ׳ן טאָג-אָרדנונג האָבען זיך געפונען זעהר וויכטיגע פּראַגען, ווי די פערשאַרפטע עקזע־קוציע פאָרשריפטען, דער גאַסען האַנדעל א. א.

דער פאָרזיצענדער ראַטמאַן כאַריי אונטער־שטרייכט, אַז פון גאַנץ פוילען האָט די איינציגע שטאָט לאָדז אויפגעהויבען אַ אַלאַרם אין די פּראַגע „פערשאַרפטע עקזעקוציע פאָרשריפטען", די אַקציע האָט זיך פון לאָדז איבערגעטראָגען אויפ׳ן געביט פון וואַרשע. אַ דאַנק די בעמיהונגען פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, האָט דער פּרעזעס פון דער לאָדזער פינאַנץ-קאַמער פעראָרדנט, אַז פערזענ־ליכע רעוויזיעס, ווי אויך רעוויזיעס אין די וואוינונ־גען ביינאַכט, שבת און יום טוב זאָלען פאַרקומען אין אויסערגעוועהנליכע פאַלען און אויך דאַמאָלס וועלען די שטייער אַמטער מוזען יעדען בעזונדער׳ן פאַל פאָרשטעלען דער פינאַנץ-קאַמער, אַזוי אַז וועגען אויסשטעלען בעפולמעכטיגונגען פאַר די רעק־ווער... אויף רעוויזיעס אין בלאַנקאָ קאָן קיין רייד נישט זיין.

נאָך דעם ווערט בעריהרט די פּראַגע פון גאַסען האַנדעל אין די פאַר יום טוב טעג. יעדעס יאָהר ווערען געמאַכט בעמיהונגען ביים לאָדזער שטעטי־שען סטאַראָסטאַ, וועגען ערלויבען האַנדלען אויף ווסכאָדניאַ גאַס אין ערב יום טוב טעג. די געוועלב־בעזיצער זאָגען זיך אַרויס געגען דעם, ווייל די גאַסען הענדלער קאָנקורירען מיט די געוועלבער, יעדאָך געלונגט עס איבערצייגען די קליינהענד־לער פאָרשטעהער, אַז דורך די עטליכע טעג קען אַמהעכסטען יעדער קליינהענדלער הזיק האָבען אַ פּאָר קליינע זלאָטעס הכנסה און אַמאָל דאָס אויך נישט, אַז אין אַזאַ שרעקליכע צייט מוז מען ערלויבען דעם גאַסען-האַנדעל.

נאָך דעם ווערט אָנגענומען אַ בעשלוס, אונ־טערצושטיצען די אַקציע פון די לאָקאַטאָרען פעראיינען, צו פערקלענערען דאָס דירה געלד.

היינט — אַ קאָנפערענץ פון יודישע און קריסטליכע קליינהענדלער-פעראיינען וועגען צענניקעס

דער לאָדזער שטעטישער סטאַראָסטאַ האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען אַרויסשטעלען פּרייזען און — בעזיצען צענניקעס.

די פליכט פון בעזיצען צענניקעס לויט׳ן פעראָרדנונג האָבען בעזיצער פון סקלאַדען, געוועלבער, יאַטקעס, סטראַגאַנען, רעסטאָראַנען, וואָקזאַל-בופעטען, צוקערניעס און אַנדערע אונטערנעהמונגען.

די צענניקעס דאַרפען הענגען אויף אַ אָנזעהעוודיג אָרט.

די פּרייזען מוזען שטימען מיט די ווירקליכע פערקויפס-פּרייזען.

די צענניקעס מוזען זיין געשריבען אָדער גע־דרוקט און מוזען בעזיצען דעם נאָמען פון דער פירמע און די דאַטע פון צוזאַמענשטעלען דעם צענניק.

פאַר נישט אָפּהיטען די אויבענדערמאָנטע פאָר־שריפטען דראָהט ביז איין מאָנאַט אַרעסט אָדער ביז 1,000 גילדען שטראָף.

צו די אַרטיקלען וואָס דאַרפען בעזיצען פּריי־זען זענען: געוויקסע (און זייערע אויסאַרבייטונג), גרינצייג, מילכוואַרג, אייער, פיש, געטראַנקע און פּאָטראַוועס, פרוכטען, פלייש, וואורשט, געפליגעל, שמאַלץ, קאָלאָניאַל און שפּייז אַרטיקלען, גאַלאַנ־טעריע און בעקליידונגס אַרטיקלען, ברען-מאַטע־ריאַל, בעלייכטונגס אַרטיקלען פאַשע, בוי-אַרטיקלען, לעדער, שול-אַרטיקלען, שרייב-מאַטעריאַל, און אַפּטייק-אַרטיקלען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם קומט פאָר היינט דינסטאַג אין צענטראַלען קליינהענדלער פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15 אַ קאָנפ[ערענץ] ... פון אַלע לאָדזשער יודישע און קריסטליכע קליינהענד־לער פעראיינען.

נייער פאלקסבלאט **דאס לאדזער לעבען** נייער פאלקסבלאט

פון האנדעלס-געריכט

אקצ. געז. „לאָרענץ און קרושע" אין זגערזש רעגולירט אויף 20 פראָצ.

אין שייכות מיט דעם אופּאַדלאַשטש פֿון דער „אַקצ. געז. מיכאַל גלאַזער", האָט זיך גע־פֿיהרט אַ קאַמף ארום דער קאַנדידאַטור פֿון סינדיק פֿון דער אופּאַדלאַשטש-מאַסע. מחמת אדוו. מאַקאָוו האָט בעקומען די גרעסטע צאָהל שטימען, און די בעפולמעכטיגטע אַדוואָקאַטען, פֿאַרטרעטער פֿון אַנדערע קרעדיטאָרען האָבען אַנגעוויזען, אַז אַדוו. מאַקאָוו איז אַ פּראַאינטערעסירטע פּערזאָן, מחמת ער איז דער געוועזענער יורידישער ראַטגעבער פֿון דער פירמע גלאַזער, און איז א מיטגליד פֿון דער רעוו. קאָמיסיע פֿון דער אַקצ. געזעלשאַפֿט.

די אַדוואָקאַטען האָבען דערום געפֿאָדערט, אויסצו־שליסען אַדוו. מאַקאָוו פֿון דער אופּאַדלאַשטש-מאַסע און אויף זיין אָרט בעשטימען צוויי סינדיקען: איינעם פֿון די אַדוואָקאַטען און אַ צווייטען אַ סוחר.

אויף דער לעצטער זיצונג, האָט דאָס געריכט די אָנקלאַגע פֿון די אַדוואָקאַטען בעשטעטיגט. אַדוו. מאַקאָוו איז אויסגעשלאָסען געוואָרען פֿון דער אופּאַדלאַשטש-מאַסע. אַלס סינדיקען זענען געוועהלט געוו. רען אַדוו. טאַיאַקאָווסקי און דער אינדוסטריעלער וואַלטשאַק.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג, איז פּערזעפּנס ליכט געוואָרען אַ׳אופּאַדלאַשטש דעם האָלץ-סוחר עדוואַרד זינגערמאַן (ראַקיטשינער 1).

* * *

אין שייכות מיט דעם אופּאַדלאַשטש פֿון דער אַקצ. געז. „לאָרענץ און קרושע" אין זגערזש, האָט די פירמע אויף דער לעצטער קרעדיטאָרען-פֿער־זאַמלונג געמאַכט אַ רעגולאַציע-פֿאָרשלאַג אויף 20 פּראָצ.

דער פֿאָרשלאַג וועט בעטראַכט ווערען אויף איינער פֿון די נאָהענטסטע זיצונגען פֿון האַנדעלס-געריכט.

ערב א שטרייק פון שפּיין-געוועלבער

פערזאַמלונג פון פּוילישע סוחרים-פעראיין

(2) אין שייכות מיט דער סטאַראָסטווע-פֿער־אָרדנונג וועגען פֿאַרפֿעסטליכען די צענניקעס אין אַלע געוועלבער, איז עהערנעכטען פֿאָרגעקומען אַ גרויסע פֿערזאַמלונג אין פּוילישען סוחרים-פֿאַריין.

נאָכ׳ן רעפֿעראַט פֿון פּרעזעס כאַנדזשינסקי און דער דיסקוסיע סיי וועגען די צענניקעס, סיי וועגען די האַנדעלס-ביכער, האָבען די פֿערזאַמעלטע אָנגענומען פֿאָלגענדע רעזאָלוציעס:

1) כדי אויסצומיידען רעפּרעסיעס מצד דער מאַכט – אויסאַרבייטען די נייע צענניקעס לויט די פֿעראָרדנונגען פֿון דער סטאַראָסטווע (די צענניקעס וועלען שוין טיילווייז אַרויסגעגעבען ווערען היינט)

2) אויפֿפאָדערן אַלע סוחרים-פֿעראיינען, פּוילישע און יודישע, צו אָנהויבען אַ געמיינזאַמע פּראָטעסט-אַקציע, מחמת דאָס אויספֿיהרען די סטאַ־ראָסטווע-פֿעראָרדנונג וועגען צוגויפֿשטעלען די צענניקעס, ווי אויך די פֿאָדערונג פֿון דער פֿינאַנץ־מאַכט צו פֿיהרען ריכטיגע האַנדעלס-בוכהאַלטעריע טרעפֿט אָן אויף אויסערגעוועהנליכע שוועריגקייטען.

3) ווענדען זיך צו דער צענטראַל-מאַכט אין וואַרשאַ מיט בעגרינדעטע מעמאָריאַלען, אין וועלכע עס זאָל ענערגיש פּראָטעסטירט ווערען געגען די פֿרומגערעדטע נייע איינפֿיהרונגען.

4) כדי צו אַקצענטירען די גערעכטע טענות פֿון די סוחרישע ספֿערען, ובפֿרט פֿון די קליין-הענדלערישע און האַנדווערקערישע – אָרגאַניזירען אַ 2-טאָגיגען שטרייק פֿון אַלע שפּיין-געוועלבער (שפּיין-אַרטיקלען, קאָלאָניאַל, יאַטקעס, בעקעריען, דראָגעריעס א.א.וו.)

צוזאַמענצורופֿען אין די נאָהענטסטע טעג נאָך אַ פֿערזאַמלונג מיט׳ן אָנטייל פֿון אַלע סוחרישע אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז.

דער טערמין פֿון עווענטועלען שטרייק איז נאָך נישט בעשטימט געוואָרען.

א מענש מיט יושר

א פיינער, א ליטישער, א גאסטפריינדליכער

(2) דער 25-יאָהריגער יוזעף לוטשמינסקי „עט פרוי" (קילינסקיעגאָ 162) האָט דעם היינטי־גען זונטאָג פֿאַרבעטען צו זיך געסט און געמאַכט אַ סעודה כיד המלך מיט געזאַנג, מוזיק און טענץ.

עס האָט זיך געטאָן אויף טיש און אויף בענק. און אַזוי ווי די יובעל-געשרייען האָבען געגרייכט עד לב השמים, האָבען די שכנים, וועלכע דער ליאַרעם האָט געשטערט שלאָפֿען, געמאַכט אַ ויצעקו.

לוטשמינסקי האָט איינגעפֿונען, אַז די שכנים זענען גערעכט, האָט ער גענומען די געסט און איז מיט זיי אַוועק ווייטער אין דער רעסטאָראַציע אויף אַבראַמאָוויסקיעגאָ-גאַס.

דאָרט האָט זיך אָבער דער מכניס-אורחים צובוצקעט מיט זיינע געסט, און מ׳האָט זיך אָנגע־הויבען צו בעלייגען מיט קלעפּ.

עס פֿערשטעהט זיך, אַז די געסט זענען גע־ווען אין אַ גרויסער מצהרהייט, און לוטשמינסקי וואָלט גאָר מיאוס אָפּגעשניטען, ווען עס קומט נישט אָן אַ פּאָליציאַנט, און נעהמט זיך פֿאַר איהם אָן...

לוטשמינסקי׳ן האָט אָבער די מעשה פֿאַר־דראָסען: – היתכן? סטייטש? וואָס הייסט עפּיס, דער פּאָליציאַנט גייט פֿערהאַלטען זיינע געסט – האָט ער נישט געמאַכט קיין לאַנגע שהיות און זיך גענומען שלאָגען דעם פּאָליציאַנט.

ביני לביני זענען אַלע געסט אַנטלאָפֿען.

לוטשמינסקי, דער בעל שמחה אַליין, איז אַרעסטירט.

דריי אויסגעלאסענע טעכטער

ארדנעז אייז א „פרעהליך הייזעל" ביי זיך איז שטוב און ווארפעז ארוים איז גאס זייער אלטעז, פאראליזירטעז פאטער

פּרק ב. שטעהט אין ראַבינאַט און פֿון זיינע אויגען גיסען זיך הייסע טרעהרען. ער, אַ דערוואַקסענער מאַנספּערשוין, וועלכער האָט שוין קינדער אויסצוגעבען, קען זיך נישט איינהאַלטען און וויינט ביטער אין דער אַנוועזענהייט פֿון פֿיל מענשען איבער זיין שרעקליכען גורל.

אַזאַ סצענע האָט געמאַכט אַ שווערען איינ־דרוק, און די דיזשורירענדע מיטגלידער פֿון ראַבי נאַט ווען עס פֿעהלט נישט קיין אַרבייט אין די אויפֿנאַהמס-שעהן, האָבען קודם-כל זיך גענומען צו ערלעדיגען דעם ענין פֿון פּרק ב.

– וואָס איז מיט אייך געשעהען ר׳ יוד, פֿאַרוואָס וויינט איהר אַזוי ביטער?

– פֿאַרוואָס זאָל איך נישט וויינען, אז מיך האָט אַ שווער אויסטערליש אומגליק געשעהען, א מעשה וואָס טרעפֿט אַמאָל אין הונדערט יאָהר.

און פּרק ב. דערצעהלט:

– איך בין א חסידישער יוד, פֿון דערהיים אויס בין איך דערצויגען געוואָרען אַלס פֿרומער מענש און האָב מיינע 3 טעכטער אויך געגעבען אַזאַ ערציהונג. פּרנסה האָב איך אויך געהאַט שטענדיגע יאָהרען און מיינע קינדער זענען נישט געווען פֿון די ערגסטע. מיין ווייב, די מאַמע פֿון מיינע 3 טעכטער איז געווען, א ליכטיגען גן עדן זאָל זי האָבען, א פֿרומע יודישע פֿרוי און האָט געלעבט און זיך מקריב געווען פֿאַר איהרע קינדער. האָט דער אויבערשטער געוואָלט זי צונעהמען צו זיך און מיט 3 יאָהר צוריק איז זי געשטאָרבען. איך בין געבליבען מיט מיינע 3 טעכטער, וועלכע זענען שוין אַלע געווען דערוואַקסען, די עלטסטע האָט געצעהלט 19 יאָהר און די יונגסטע 16.

– זייט מיין ווייב איז געשטאָרבען, דער־צעהלט ווייטער פּרק ב. איז געוואָרען אַ תּל פֿון מיין גאַנצען הויז. איך אַליין האָב אויפֿגעהערט צו פֿערדינען און בין אינגאַנצען פֿעראָרימט געוואָ־רען. מיינע טעכטער זענען געוואָרען צולאָזען און מיך מעהר נישט געהאָרכט. פֿון אַלע דריי האָט אויך קיינער נישט פֿערדינט. איך בין דעמאָלס געוואָרען אַ שלעכטער טאַטע, וואָס איך האָב גע־טון האָט נישט געטויגט, וואו איך בין געשטאַנען און געגאַנגען איז נישט גוט געווען. זיי האָבען מיך בעהאַנדעלט ווי דעם ערגסטען פֿון די ערגס־טע. איך האָב געשוויגען, איך וועל זיך דאָך נישט אויסשטעלען צו לייטיש געלעכטער, איך וועל דאָך נישט מיין חרפּה אַרויסטראָגען אין גאַס. פּלוצלינג האָב איך בעמערקט, אַז מיינע טעכטער הויבט אָן גוט צו געהען, אין שטוב איז געווען גענוג געלד, מ׳האָט גוט געגעסען און גע־טרונקען, איך האָב נישט געוואוסט פֿון וואַנען ס׳איז געקומען די פּלוצלינגע גאולה און כ׳האָב וועגען דעם געפֿרעגט מיינע טעכטער. זיי האָבען מיך געהייסען האַלטען דאָס מויל און גאָרנישט פֿרעגען, איך האָב פֿאַרגעפֿיהלט, אַז ס׳איז שלעכט, אַז מיינע טעכטער האָבען צוגעטראַכט אַ טייוולי־שען פּלאַן, און איך האָב זיך נישט טועה געווען. מיט יעדען טאָג ווייטער האָב איך געזעהען, ווי מיינע טעכטער ברענגען זיך „געסט" אַהיים. מ׳האָט ביי מיר אין שטוב געמאַכט אַן׳אויסגעלאַ־סען הויז...

דער אַלטער יוד, פּרק ב., האָט זיך אָנגע־הויבען וואַקלען אויף די פֿיס, ער האָט נישט געקענט ווייטער רעדען. ערשט ווען ער האָט זיך אַביסעל בערוהיגט האָט ער ווייטער דערצעהלט.

– מיינע טעכטער האָבען זיך גאָרנישט גע־מאַכט אויס מיינע געוויינען און געשרייען, זיי האָבען גע׳טענה׳ט, אַז איצט איז זיי גוט און הונגערן ווילען זיי נישט, איך בין א קראַנקער פֿאַראַליזירטער מאַן, איך האָב געמוזט אַנטלויפֿען פֿון דער היים. איך דרעה זיך איצט אַרום איבער די גאַסען, האָב נישט וואו איבערצונעכטיגען און הונגער גאַנצע וואָכען. איך האָב שוין געטראַכט וועגען געהען צו דער פּאָליציי און מעלדען וועגען דעם אַלעם, ווענען וועל איך אָבער [illegible]? וואָס וועל איך דערמיט בעצוועקען? האָב איך בעשלאָ־סען צו קומען אין ראַבינאַט, איך בעקלאָג מיך שוין נישט דערויף, וואָס איך פֿאַל אויפֿ׳ן פּנים פֿון הונגער, וואָס איך שלאָף אויף א טרעפּ אין די גאַס, איך דער געוועזענער גביר פּרק ב. האָב נישט קיין שטיקעל ברויט מיט וואַסער, אָבער ס׳איז פֿערפֿאַלען, איך וויל מען זאָל מיר אַן׳עצה געבען ווי אַזוי צוריקצובעקומען מיינע טעכטער, ווי אַזוי צוריקצוקומען אין הויז. אויב נישט בלייבט מיר נאָר איבער זיך דאָס לעבען צו נעהמען.

דער ראַבינאַט האָט איהם גאָרנישט דערויף געקענט ענטפֿערען נאָר בעדויערען דעם אומגליק־ליכען, אַלטען, פֿאַראַליזירטען פֿאָטער.

דינסטאג **יט** **20** אלול תרצ"ב

סעפּטעמבער

5.51 זון-אויפגאנג
5.49 זון-אונטערגאנג

רעגיסטראַציע פון יאָהר־גאַנג 1914

היינט, דינסטאָג, ד. 20 סעפּט. דאַרפֿען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראַציע יונגעלייט פֿונ׳ם יאָהרגאַנג 1914 וואָס וואוינען אויפֿן שטח פֿון 4-טען קאָמיסאַריאַט און זייערע פֿאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

MNOPRS

און די, וואָס וואוינען אין 11-טן קאָמיסאַריאַט און זייערע פֿאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

R S Sz T U W Z Ż

מאָרגען, מיטוואָך, ד. 21 פֿון 4 קאָמיסאַריאַט:

S T U W Z Ż

און פֿון 12 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

מ׳דאַרף מיט זיך מיטברענגען אַלע נויטיגע דאָקומענטען.

מלוכה׳שע אונטערשטיצונגען פאַר ארבייטסלאזע

דאָנערשטאָג, דעם 22 ד. ח. הויבט זיך אָן די אויסצאָהלונג פֿון דרינגענדע אונטערשטיצונגען פֿאַר אַרבייטסלאָזע:

דאָנערשטאָג, דעם 22 סעפּטעמבער

A B C D E F G H I J K L Ł

פֿרייטאָג, דעם 23 סעפּטעמבער

M N O P R S T U W Z Ż

רעדוקציעס פון 3 ביז 15 פראַצענט

(2) עס זענען דעפֿיניטיוו פֿעראַנדיגט געוואָ־רען די שטרייקען אין די פֿאַבריקען פֿון „אַלאַרט, רוסאָ און קאָמפּ." און פֿון פּאַל דעסירמאַן".

אין דער ערשטער פֿאַבריק גרייכען די לוין-רעדוקציעס פֿון 3 ביז 15 פּראָצענט און אין דער צווייטער – 15 פּראָצענט.

אַנ׳אָוונד פון פערשידענע קינסטלער
זונטאג, דעם 25-טען ד. ה.
אין טעאטער פילהארמאָניע

א מעדעל אונטער „די רעדער" פון אנ׳אויטא

(2) אויף פּעטריקאָווער 78, איז די 27-יעה־ריגע אירא נויבערג איבערגעפֿאָהרען געוואָרען פֿון אַנ׳אויטאָ. דאָס מעדעל האָט בעקומען שווערע וואונדען אויפֿ׳ן גאַנצען קערפּער און צובראָכען אַ האַנד.

אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין קליניק „בעטלעעם".

בעקאנטמאכונג.
די בעוואוסטע און רענאמירטע
קאנקורענץ-פערפומעריע
י. דרוקער
5 זאוואדזקא 5
טעל. 175-92
מאַכט בעקאַנט איהרע געעהרטע קונדשאַפֿט, אַז פֿון 1-טען אויגוסט ה. י. זענען די פּרייזען אויף אַלעראַרט קאָסמעטיק ווייטער רעדוצירט געוואָרען
עמפּפֿעהלט דעם רייכסטען אויסוואַהל פֿון די נייעסטע פּאַריזער פּערפֿומען, די פֿיינסטע פּודערן, טואַלעט-זייפֿען א. א. וו.
בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען ספּעציעלען ראַבאַט!!!

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

היינט ביינאַכט דיזשורירען: וו. דאַנצער (זגער־זשער 54), ס. טראַווקאָווסקי (בזשעזשינער 56), ס. גאַרפיין (פילסודסקיעגאָ 54), ס. באַרטאָשעווסקי (פיעטרקאָווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אַנ־דזשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פשענדזאַלניאַנאַ 75).

2 פון 375

פרינציפיעלער אורטייל וועגען אַרבייטער-אורלויבען

(2) לויט ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען — איז אין די לאָדזער אַרבייטס-געריכטען איינגעפלאָסען אַ קיימא-לן פון 375 אָנקלאָגעס מצד שטריי־קענדע אַרבייטער אין דער פירמע „ברידער פּשי־גורסקי" (סרעבזשינסקאַ 22).

נעכטען זענען פאָרגעקומען די ערשטע צוויי פּראָצעסען וועגען די אורלויבען, און דאָס אַרבייטס־געריכט האָט אין ביידע פאַלען צוגעמשפט די פירמע, אַז זי דאַרף בעצאָהלען די פולע סומען פאַר די אורלויבען, דעקען די געריכטס-קאָסטען, און די פּראָצענטער פון די דאָזיגע סומען.

אַלעס טרעפט זיך

זונטאָג, דעם 25-טען ד. ח.

אין טעאַטער פילהאַרמאָניע

פאַלשע „טעלעפאָן"-קלאַנגען

וועגען רעדוצירען געשפּרעך-אָפּצאָה־לען און סקאַסירען דעם אָפּצאָהל לטובת אַרבייטסלאָזע

(2) לעצטענס האָבען זיך, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן רעדוצירען די אינסטאַלאַציע-קאָסטען פון טעלעפאָן-אַפּאַראַטען, פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז מיט'ן 1 ק. ח. וועלען פאַרקלענערט ווערען די אָפּצאָהלען פאַר איבער-קאָנטינגענט-געשפּרעכען, און אַז די אָפּצאָהלען לטובת די אַרבייטסלאָזע וועלען אויך סקאַסירט ווערען.

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען די דאָזיגע קלאַנגען נישט בעגרינדעט און שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

אַ קאַפּיע פון זיין אייגען פערד

(2) אויף פּעטריקאָווער 186, האָט דער בעל-עגלה בעריל געלטשיק פון בעלכאַטאָוו, בעקומען אַ קאַפּיע פון זיין אייגען פערד. ביים בעל-עגלה איז צובראָכען געוואָרען אַ ביין.

צופאַל מיט אַ לעהרער

אין דער אַלעי פון יודישען בית-החיים

אין דער אַלעי פון יודישען בית-החיים איז נעכטען געשעהען אַ צופאַל מיט דעם יודישען לעהרער יחזקאל מיהלשטיין (סקלאַדאָווע 9). ער האָט זיך אויסגעגליטשט אַזוי אומגליקליך, אַז די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם געמוזט אָפּפיהרען אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל.

אַ גנבה

(א) פון פעריל ראָזענבערג'ס פּראַלניע (אויף פּאָמאָרסקאַ 7) האָבען גנבים אַרויסגע'גנב'עט פּיראַנקעס, וואָס זענען געגעבען געוואָרען צום וואַשען. דער היזק בעטרעפט 1500 זל.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

פערבאַנדס-טרופּע פון א. א. פ. אין פּוילען. — אָנפיהרונג: א. בעזמאַן

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 21-טען ד. ח. 9 אָוונד

לעצטע אומאָפּרופליכע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג

פון די בעליבטע אַרטיסטען

מרים קאַראַלאָווא, וו. קאַמבאַראָוו און אַדאָלף טעפּנער

2 פאָרשטעלונגען פאַר 1 בילעט!!!

הומאָר! ● געזאַנג! ● טענץ!

1) די זעהר בעליבטע קאָמישע אָפּערעטע מיט מרים קאַראַלאָווא

דעם בעקער'ס טעכטערל

2) מ'מוז לאַכען! אַרטיסטישער קאַבאַרעט!

ס'נעמען אָנטייל די בעליבטע אַרטיסטען פון פּוילישען רעווי-טעאַטער „גאָנג" מאַקס באַטשקאָווסקי אין זיינע נייעסטע שלאַגער-לידער, הענריק ווראָבלעווסקי ספּעציעל פאַר דעם אָוונד דאָס ליד פון „גאַסען-בעטלער". די לוסטיגע „אַררט"-חברה גאָלדשטיין, פּולאָווער, שומאַכער. דער בעקאַנטער אַרטיסט דוד שערמאַן „שפּיל-סצענעס".

צום שלוס וועט זיך געזעגענען מיט'ן פּובליקום די ליבלינגע

מרים קאַראַלאָווא, וו. קאַמבאַראָוו און א. טעפּנער

איינצעלהייטען מאָרגען.

10-יעהריגער ברודער-מערדער פאַר'ן געריכט

ווערט בעפרייט צוליב מאַנגעל אין בעווייזען

(2) פאַר'ן קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאַנען אַ 10 יעהריג יונגעל, יאַקוב פאַליטאַנסקי, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין דערשיסען זיין 8 יעהריגען ברודער'ל הענריק.

פון דעם עדות זאָגען פון די עדות, האָט יאַקוב געוואָלט עפּעס אַראָפּנעמען פון דער שאַנק, פלוצלונג איז אַראָפּגעפאַלען דעם פאָטער'ס ביקס, וואָס האָט צוליב דעם אַליין אויסגעשאָסען, און די קויל האָט געטראָפען הענריק'ן, וועלכער איז געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט.

צוליב מאַנגעל אין בעווייזען, איז דער 10 יעהריגער יאַקוב בעפרייט געוואָרען.

יאַקוב פאַליטאַנסקי איז דער יונגסטער פון די אָנגעקלאָגטע אין לאָדזער קרייז-געריכט.

דער צלם וועט מיך משפט'ן

שרייט אַ היציגער בחור אין געריכט, און וועט דערפאַר זיצען זעקס חדשים

(2) דעם 25־טען יוני פ. י. איז אין קרייז־געריכט פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען דעם 33־יעהריגען יאַן ליסאָווסקי, בעת די געריכט־פערהאַנדלונגען, האָט דער אָנגעקלאָגטער פלוצלונג אַ כאַפּ־געטון דעם צלם, און געזאָגט צום ריכטער:

„נישט איהר וועט מיך משפט'ן, נאָר ער!" ליסאָווסקי האָט נאָך געמאַכט אַנדערע אויסרופען:

נעכטען איז ליסאָווסקי פער'משפט געוואָרען אויף 6 חדשים תפיסה.

וועקסעל-פעלשער בעקומט 6 חדשים

ער האָט אָבער נאָך צייט תשובה צו טון...

(2) וולאַדיסלאַוו מאַטשאַק האָט ביי דער פירמע „ל. טיבער" געקויפט אַ שרייב־מאַשין. אַ טייל האָט ער בעצאָהלט מזומן געלד, און אויף די רעשט האָט ער געגעבען וועקסלען אויף 600 זל.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, זענען די וועקסלען געווען געפעלשטע.

נעכטען איז מ. פער'משפט געוואָרען אויף 6 חדשים תפיסה. דער פסק־דין וועט אויסגעפיהרט ווערען, אויב דער אָנגעקלאָגטער וועט אין משך פון 3 חדשים נישט אויסקויפען די וועקסלען.

ביי פערדייאונגס-שטערונגען

מאָגען-ווערטאָג, זאָדברענונג, אויבעלקייטען, קאָפּ-שמערצען, נערוועז-רייצונגען, בעווירקט דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער
Franciszka Józefa
אָפען לייב און ערלייכטערט דעם בלוט-קרייז-לויף. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעטשנעס.

פּאָבאָר-רעגיסטראַציע 1912

(א) גלייך נאָכ'ן פאַרענדיגען די רעגיסטראַציע פון פּאָבאָר 1914 טרעט צו דאָס מיליטער-ביוראָ ביים לאָדזער מאַגיסטראַט — פון דעם 1 אָקטאָבער אָן — צונויפשטעלען אַ רשימה פון יונגעלייט, וואָס זענען געבוירען געוואָרען אין 1912.

מ'לאָזט איבער קינדער...

(א) נעכטען האָבען עלטערן איבערגעלאָזט אין דעם וואַרט-צימער פון דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכע שוץ ביים מאַגיסטראַט 2 קינדער: אַ יודיש מיידעלע פון אַנ'ערך 3 יאָהר, און אַ קריסטליך יונגעלע פונ'ם זעלבען עלטער.

די קינדער זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין פשיטולעק. און פּאָליציי זוכט די עלטערן.

די אַרבייטסלאָזיגקייט וואַקסט

(2) יאָהר-יעהרליך, הערבסט-צייט וואַקסט די אַרבייטסלאָזיגקייט, מחמת דעם, וואָס עס ענדיגען זיך די סעזאָן-אַרבייטען, די אַרבייטען אין די צעגעלניעס א. א. וו.

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די פּאָוויאַט-אָפּטיילונג פונ'ם לאָדזער סיימיק, צוליב די פערקלענערטע קרעדיטען אויף צו בעשעפטיגען די סעזאָן-אַרבייטער, אויף דעם 24 ד. ח. געקינדיגט 44 אַרבייטער.

אַריינגעפאַלען אין אַ שגעון

(2) נעכטען ביינאַכט זענען די לאָקאַטאָרען פון פּאָמאָרסקאַ 41 איבערגעוועקט געוואָרען פון מורא'דיגע געשרייען, וועלכע האָבען זיך געטראָגען פון דער וואוינונג פון וואַיזשאָר ווייַנשטיין.

מען האָט אויסגעבראָכען די טיר, און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ווייַנשטיין האָט בעקומען אַ שגעון-אָנפאַל, און שרייענדיג אָהן אויפהער האָט צושמעטערט און צוהאַקט דאָס גאַנצע מעבעל אין דער שטוב.

מ'האָט אַרויסגערופען פּאָגאָטאָוויע און אָפּגעפיהרט איהם אין משוגעים-אַנשטאַלט אויף זאַקאָנטנע גאַס.

דאָס רעדעל דרייט זיך

הלוואי וואָלט עס אַזוי געווען ביי אַנדערע געשעפטען

(2) אין חודש אויגוסט זענען אין די געריכטען געווען אורלויבען.

דעריבער איז געאַרבייט געוואָרען אין אַ פערקלענערטען טעמפּאָ.

דאָס האָט אָבער גאָרנישט געשטערט, אַז אין דעם חודש אַליין זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען 3,754 עקזעקוציע-קלויזולעס.

מאַנאָפּאָל-פלעשלעך

(א) פונ'ם 1. אָקטאָבער אָן זאָלען די אינוואַלידען-פעראיינען בעקומען דאָס רעכט אויף דירעקט איינצוקויפען די ליידיגע פלעשלעך פון רעסטאָראַנען און פון פּריוואַטע פערזאָנען.

ר. איזראעל

דאָס בופעט-מיידעל

אַ סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

(122

— ר' יוד, למען השם שרייט נישט, מאַכט נישט קיין אוואַנטורעס, מיר קענען דאָך רעדען ווי מענשען

פייערשטיין האָט זיך שוין גאָרנישט געקענט בעהערשען, ער האָט שוין גאָרנישט געוואוסט וואָס מ'רעדט צו איהם און וואָס ער אַליין רעדט. מיט איהם האָט נאָר געקיר־וועט איין געדאַנק, וואָס שנעלער צו זעהען זיין טאָכטער און זי מיטנעהמען מיט זיך, וואוהין די אויגען וועלען איהם נאָר טראָגען. ער וועט נישט פערפאַלען ווערען, ער וועט זיך שוין ווי עס איז אַנ'עצה געבען, אַבי ער זאָל נאָר זעהען זיין שרהלע, אַבי ער זאָל זי נאָר אָננעהמען פאַר דער האַנד און מיטשלעפּען מיט זיך.

— זי וועט געהען, האָט ער זיך געטראַכט, זי איז אַ קינד געווען, זי איז פערפיהרט געוואָרען. זי וועט נישט וועלען איהר טאַטע און מאַמע אין קבר אַריין ברענגען יונגערהייט.

דעריבער האָט ער גאָרנישט געהערט וואָס דער יונגערמאַן האָט צו איהם גערעדט נאָר געשריגען נאָך העכער.

— איך קען נישט מעהר רוהיג זיין, מיין געדולד און מיינע נערווען האָבען זיך שוין אויסגעשעפּט, איך מוז זעהען מיין טאָכטער, איך מוז זי זעהען

אַלע בעמיהונגען פון ראָבערטן צו בערוהיגען פייערשטיינען האָבען זיך איהם נישט איינגעגעבען, דער אַלטער פייערשטיין האָט פון גרויס אויפרעגונג בעקומען אַ היסטערישען אָנפאַל און הויך געכליפּעט.

אַלאַ איז געשטאַנען אין צווייטען צימער און געוואַרט ביז דער סוחר, וועלכער איז געווען ביי ראָבערטן זאָל אוועקגעהן און זי זאָל קענען פאָרשטעלען דאָס געשפּרעך וואָס זי האָט מיט איהם אָנגעהויבען וועגען זייער צוקונפטיגען גליק. די מינוטען האָבען זיך אויסגעדוכט ווי שעהן, און דער אינטערעסאַנט איז אַלץ נישט אוועקגעגאַנגען, דערפאַר האָט אָבער אַלאַן פון אַנדערען צימער דערהערט רעדען העכער ווי מיט אַ געוועהנליכען טאָן, דאָס רעדען איז איבערגעגאַנגען ווי אין אַ מחלוקה. וועגען וואָס ס'האָט זיך געהאַנדעלט האָט זי נישט געהערט, אָבער די מחלוקה איז געוואָרען יעדעס מאָל העפטיגער און שטאַרקער, מיט אַמאָל האָט אַלאַ דערהערט פון אַנדערען צימער אַ היסטערישען וויינען און כליפּעריי פון אַ מאַנספּערשוין. דאָס איז איהר געוואָרען שטאַרק אויפפאַלענד און זי האָט אָנגעהויבען מורא צו בעקומען, איהר האַרץ האָט זיך עפּעס געשראָקען עפּעס איז דאָס אַלץ נישט גלאַטיג, ראָבערט איז דאָך דאָ אין בערלין, ווי ער האָט אַליין איהר געזאָגט, אַ פרעמדער, ווי זשע קומט עס, אַז אימיצער זאָל איהם מאַכען סקאַנדאַלען און אַפילו וויינען פאַר איהם. זי האָט גאָרנישט פערשטאַנען וואָס דאָ קומט פאָר און האָט בעשלאָסען אַריינצוגעהן אין צווייטען צימער ... צו ראָבערטן, כדי זיך באַלד אויסצופרעגען ביי איהם, אָרט צו אָרט בערצייגען אין דעם וואָס ס'קומט פאָר.

ראָבערט פון זיין זייט איז אינגאַנצען צומישט געוואָרען. ער איז צוגעשפּרונגען צו פייערשטיינען און געפּרובט מיט אַלע מיטלען איהם צו בערוהיגען

— אָבער וואָס טוט איהר? איהר זענט דאָך אַריינגעקומען צו אַ פרעמדען מענשען? איהר קענט דאָך מיך אינגאַנצען קאָמפּראָמיטירען. ווי פּאַסט איהר אויס ביי מיר צו זוכען אייער טאָכטער

די לעצטע ווערטער האָט שוין אַלאַ גאַנץ דייטליך געהערט, ווייל זי האָט שוין געהאַט געעפענט די טיר און זי איז געשטאַנען אויף דער שוועל פון ראָבערטס צימער, זי האָט דערזעהען ראָבערטן אַנ'אויפגערעגטען, די פאַרבען האָבען זיך איהם געביטען אין פּנים און אויפ'ן שטעקן איז איהם אַרויסגעטרעטען אַ קאַלטער שווייס, אויף אַ שטוהל אין אַ ווינקעל איז געזעסען אַ מענש, וועמענס פּנים, אַלאַ האָט נישט געקענט זעהן, ווייל ער האָט עס געהאַט איינגעגראָבען אין זיינע הענט און שטאַרק געוויינט

— וואָס קומט דאָ פאָר, ראָבערט? האָט אַלאַ געפרעגט

— בעאונרוהיג זיך נישט, מיין טייערסטע, ס'וועט באַלד זיין נאָך אַלעם... גאָרנישט, נאָר אַ קליין מיספערשטענדניש.

ראָבערט האָט זיך אוועקגעשטעלט אין אַ פאָזע פון אַ העלד און אויף זיין פּנים האָט זיך צוגאָסען אַ ברייטער, איראָנישער שמייכעל.

פייערשטיין האָט אָנגעהויבען שטאַרק צו אָטעמען ער האָט שנעל און האַסטיג אויפגעהויבען דעם קאָפּ, ער איז געשטאַנען אַקעגען זיין טאָכטער אַלאַ ער האָט נישט בעוויזען עפּעס אַרויסצורעדען, ער האָט נאָר אַ קוויטש געגעבען און אַזוי גרויס ווי ער איז זיך אויסגעצויגען אויף דער פּאָדלאָגע אָהן בעוואוסטזיין. אַלאַ האָט זיך געוואָרפען אויף איהר פאָטער, האָט געגאָסען וואַסער און געמינטערט איהר פאָטער, געקושט איהם און געשעפּטשעט.

— טייערער פאָטער, וואו קומסט דו אַהער, דיין טאָכטער שטעהט דאָ נעבען דיר.

פייערשטיין האָט אָנגעהויבען שווער צו אָטעמען, אינציגווייז האָט ער געעפענט די אויגען און זיך אויפגעשטעלט. ער האָט געזעהען פאַר זיך זיין טאָכטער.

— קום מיט מיר שרהלע, האָט דער אַלטער פייערשטיין געזאָגט, קום אַהיים, בלייב נישט דאָ.

— פאָטער, פאַרוואָס האָסט דו זיך אַזוי איבערגענומען, דאָס איז דאָך מיין חתן, ער האָט מיך אַזוי שטאַרק ליב און איך איהם אויך, מיר וועלען חתונה האָבען און דו מיט דער מאַמען וועלען זיין עדות פון אונזער גליק.

פייערשטיין איז שוין געהאַט אינגאַנצען געקומען צו זיך, ער האָט זיך אויסגעגלייכט און כמעט געשריגען

— זאָלסט נישט גלויבען, ער איז נישט קיין שום חתן, קיין שום סוחר, דאָס איז אַ פּראָיעקטענדלער, וועלכער פיהרט דיך, און וועט דיך פערקויפען אין אַ שאַנד־הויז...

— איהר דאַרפט נישט מעהר דערצעהלען, האָט ראָבערט רוהיג געזאָגט, דאָס איבריגע וועל איך שוין אַליין דערצעהלען...

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט ראָבערט אַרויסגענומען אַ רעוואָלווער און אין דעם אויגענבליק האָט אין שטוב אָפּגעהילכט אַ שאָס.

(פאָרטזעצונג קומט)

איטאליענישע סוחרים שטערבליך צושטאכעז 3 פערשוינעז

וועלכע זענען אויף זיי אנגעפאלען אין גאס

(2) אין האטעל „קלוקאס" וואוינען עטליכע איטאליענישע סוחרים, וואס זענען געקומען קיין לאדז איינקויפען סחורות. געהענדיג אויף קילינסקיעגא גאס זענען די איטאליענישע סוחרים אפגעשטעלט געווארען דורך 3 פערשוינען, וועלכע האבען אנגעהויבען צו לאכען פון אופן, ווי די איטאליענער רעדען און געהען. די איטאליענער האבען געמאכט א'וואנטורע און די דריי פערשוינען האבען נאך אנגעהויבען מעהר צו זידלען און דערנאך זיך גאר געווארפען שלאגען די סוחרים.

דעמאלט האבען די איטאליענער ארויסגענומען שטילעטען און צושטאכען די דריי אנפאלער, וועלכע האבען זיך ארויסגעוויזען אלס קאזשימיעזש קלאקוט, יאן שלוסארעק און יאן פאוולאק.

די איטאליענער זענען דאן רוהיג אוועק אין האטעל.

ס'איז אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע און דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז די אלע 3 צושטאכענע געפינען זיך אין א שטערבליכען צושטאנד, גוססדיגע זענען זיי אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא-גאס. די פאליציי האט אנגעהויבען אנ'ענערגישע אויספארשונג.

אינספעקציע פון שטאטישער סטאראסטווע

(א) נעכטען האט דער סטאראסטע-אינספעקטאר — מצד דעם לאדזשער וואיעוואדען-אמט — דורכגעפיהרט א לוסטראציע פון דער טעטיגקייט אין דער לאדזשער שטאטישער סטאראסטווע.

היינט פערזאמלונג פון שטעפער-מייסטער

היינט קומט פאר אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד פאלודניאווא 4, די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון שטעפער-מייסטער-פאראיין.

6 חדשים תפיסה און פערלירען די רעכט

פאר אנ'אנטי-מלוכה'שען אויסרוף

(2) פאר אנ'אנטי-מלוכה'שען אויסרוף, איז דער 21 יעהריגער פעליקס וואיטשעכאווסקי נעכטען פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה, און צו פערלירען די רעכט אויף 10 יאהר.

צוויי דארף-שרפות הינטער לאדז

(2) די לאדזשער פייערלעשער, זענען נעכטען ארויסגערופען געווארען צו צוויי דארף-שרפות הינטער לאדז. איין שרפה האט אויסגעבראכען אין דארף פעליקשין, נעבען אנדזשעיעוו, א צווייטע שרפה קשיוויצע, הינטער קאנסטאנטין. מיט'ן רויך זענען אוועק הייזער און גאנצע ווירטשאפטען. דער שאדען ווערט געשאצט אויף 10 טויזענד זלאטעס.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—12
אין כצלמי פון 8—9 פריה.

פאהרענדיג אויף א מאטאציקל

(א) פאהרענדיג אויף א מאטאציקל הינטער לאדז, צווישען די דערפער ציגאנקא און יאגאדניצא, איז דער לאדזשער רייטער, עמיר אמסטער, אריינגעפאלען אין א גרוב און זיך שטארק צושעדיגט. דער מאטאציקל איז צושמעטערט אויף שטיקלעך. פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

וואס וועט פארקומען
זונטאג, דעם 25-טען ד. ח.
אין טעאטער פילהארמאניע

א מוזעאלער צוזאמענפאהר

(א) היינט עפענט זיך אין פשעמישל דער 3-טאגיגער צוזאמענפאהר פון פארשטעהער פון פראווינציעלע מוזעאומס. מצד לאדז איז ארויסגעפאהרען דער פארזיצער פון דער אפטיילונג פאר קולטור און בילדונג ביים לאדזשער מאגיסטראט, לאוניק סמאליק.

פערגרעסערט די צאהל צווייטע קלאס-פלעצער אין די שלאף-וואגאנען

(א) די פערוואלטונג פון דער לאדזשער באהן-ליניע האט בעקומען א פעראָרדנונג וועגען פערגרעסערן די צאהל פלעצער צווייטע קלאס אין די שלאף-וואגאנען. די פעראָרדנונג איז אויסגעפיהרט געווארען.

ספארט

מייסטערשאפטען פון „מכבי" אין פוילען

דעם 24-טען און 25-טען סעפטעמבער ד. י. וועלען אין לעמבערג פארקומען לייכט-אטלעטישע מייסטערשאפטען פון „מכבי" אין פוילען. די מייסטערשאפטען ווערען ארגאניזירט דורכ'ן יודישען ספארט-קלוב „דרור" אין לעמבערג. דער פראגראם נעמט ארום אלע לייכטאטלעטישע ספארט-קאנקורענצען פון פרויען און מענער. אין די מייסטערשאפטען-שפילען קענען זיך בעטייליגען בלויז קלובען, וועלכע געהערען צום „מכבי-פערבאנד. דער זיגער וועט בעקומען דעם טיטול מייסטער פון „מכבי"-פערבאנד פאר'ן יאהר 1932 ווי אויך דעם וואנדער-בעכער פון דער רעדאקציע „נאווי דזיענניק".

דעם 25-טען סעפטעמבער ד. י. וועט פארקומען אויף א שטח פון 100 קילאמעטער א ראווערען-געיעג פון „מכבי"-פערבאנד אין לאדזער קרייז. דער סטארט וועט פארקומען אין פאביאניץ. דער זיגער וועט בעקומען א בלוי-ווייסע לענטע מיט'ן אויפשריפט „יודישער ראווערען-מייסטער אויפ'ן יאהר 1932". עס זענען פאראויסגעזעהען א רייהע אנדערע אויסצייכנונגען. אנמעלדונגען וועלען אנגענומען ווערען ביז'ן 22 סעפטעמבער.

די מכבי-צענטראלע ארגאניזירט אויף דער צייט פון 15-טען ביז דעם 25-טען אקטאבער (סוכות-צייט) א קורס פאר ספארט-טוער און ארגאניזאטארען. דער פראגראם נעמט ארום א רייהע לעקציעס ווי אויך גימנאסטישע איבונגען.

א נייע בוך פון לאדזער שריפטשטעלער ש. בערלינסקי

אין פערלאג „טורעם" אין ווארשא זעצט זיך און בקרוב דערשיינט א בוך נאוועלען פון טאלאנטפולען שריפטשטעלער ש. בערלינסקי א. ג. „צו א נייער וועלט".

ש. בערלינסקי האט 2 יאהר צוריק דעביוטירט מיט זיין בוך „אינדרויסען" און האט צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער קריטיק.

די גרעסטע אויטאריטעטען פון דער יודישער ליטעראטור האבען בערלינסקי'ן אנערקענט אלס א קרעפטיגען טאלאנט און האבען איהם אפגעגעבען א בכבוד'ן פלאץ אין אונזער ליטעראטור.

די שאפונגען פון ש. בערלינסקי צייכנען זיך אויס מיט זייער פלאסטישקייט, קרענקליכע שפראך, און פיינעם סטיל-בוי.

די נאוועלען פון נייעם בוך זענען געשריבען אין די יאהרען 1930—32.

דאס בוך ווערט ערווארט מיט אינטערעס.

מיטווא — געזעגנונגס-פארשט. פון מרים קאראלאווא

מיטוואך קומט פאר די לעצטע געזעגענונגס אויפטריט פון די בעליבטע ארטיסטין מרים קאראלאווא, וו. קאמבאראוו און אדאלף טעפנער.

די ארטיסטען האבען זיך פאר דער צייט פון זייערע אויפטריטען בעוויזען זיך צו דערווערבען ליבע און אנערקענונג ביים היגען טעאטער עולם. אין דער טעאטער עולם וועט געוויס אויסנוצען די געלעגענהייט און קומען מיטוואך זיך געזעגענען מיט די ארטיסטען וואס האבען פאר דעם אווענט צוגעגרייט ספעציעלע איבערראשונגען.

ס'ווערט געשפילט איינע פון די אנגענומעסטע פיעסען. נאך דער פארשטעלונג קומט פאר א גרויסער קינסטלערישער קאבארעט מיט'ן אנטייל פון די בעקאנטע ארטיסטען און קינסטלער.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 20 סעפטעמבער

11,58 צייט-סיגנאל. 12,10 טעגליכע פרעסע איבערזיכט. 12,40 מעטעראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען. 3,40 גראמאפאן-פליטען. 4.40 רעפעראט 5,00 פאפולערער קאנצערט. 6,00 רעפעראט. 6,20 רעפעראט. 7,10 פערשידענעס. 7,30 קאמוניקאט, פרעסע. 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן. 8,00 פאפולערער קאנצערט. 9,50 ראדיא-פרעסע. 9,55 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט-קאמוניקאציע. 10,00 טאנץ-מוזיק. 10,40 ספארט-ידיעות. 10,50 טאנץ-מוזיק.

אויסלאנד

8 – בערן – אפערע. 8 – פאריז – אפערעטקע. 8 – שטאקהאלם–אפערעטקע. 8–לאנדאן–בריטישער קאנצערט. 8,30 – מיילאנד–אפערעטקע. 8,30 – פראנקפורט – אוידיציע. 8,40 – דאווענטרי – אוידיציע. 9,25 – לאזאן – אווענד פון פוילישע פאלקס לידער. 9,50 – הילווערסעם–קאנצערט.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון ועמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלאדטעם אויף פלאטפוסען קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז. וו.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4 30 נאכמיטאג.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס — 10-טער טאג

100,000 złotych nr. 113509.
10,000 złotych nr. 78866.
Po 5,000 złotych nr. nr.: 71293.
Po 3.000 złotych nr. nr.: 47093 83837.
Po 2,000 złotych nr. nr. 1731 19665 25961 30662 35292 58478 64892 68305 69943 92051 96334 99551 105348 106160 109537 112664 114155 15340 119455 120071 125922 127021 23640 128834 133123 142507.
Po 1,000 złotych nr. nr.: 20081 20340 22144 27046 31341 39737 48805 54061 59045 63069 63202 71675 83413 83503 85182 92531 97599 106273 107922 109989 116317 16754 19813 121886 124823 125034 127810 131321 134991 135766 136176 136503 136991 141092 152295 152448 152509 155726 157784 159321.

Pa 250 złotych na N-ry:

8 100 5 75 268 69 369 413 36 93 542 625
720 38 818 47 54 64 929 76 82 1049 80 1002 48
76 81 202 316 430 52 552 92 686 723 60 888
902 81 2131 247 440 565 680 97 732 87 815 968
3036 58 117 18 43 210 45 429 501 03 77 632
784 4052 107 36 287 300 01 98 433 526 50 54
88 621 69 758 879 915 5026 88 202 13 431 521
71 6025 27 104 39 52 53 86 248 71 81 320 439
81 559 656 726 32 865 910 7076 93 197 201 10
59 438 510 754 999 8019 176 265 414 51 71 82
99 642 51 713 808 909 9137 265 76 375 417 69
92 584 764 945 10058 88 94 101 45 217 82 346
52 408 92 664 700 38 909 73 11145 518 47 604
12053 101 302 70 471 585 736 78 833 53 80 935
13056 85 162 432 62 502 52 80 743 89 819 73
14029 271 413 538 39 40 56 63 700 53 845 15029
166 98 213 94 362 444 81 576 79 647 91 814 35
908 24 16131 82 38 225 69 344 45 72 731 37
45 612 21 49 762 852 83 17085 203 457 538 69
71 898 900 34 18053 81 266 305 506 19 675 746
87 967 19045 67 160 95 228 62 70 87 351 79 617
21 83 761 963 20048 149 234 39 371 484 500 20
678 772 972 96 21098 150 206 35 88 409 24
776 995 22004 20 85 111 36 58 304 80 449 61
64 68 90 537 86 700 78 99 309 57 23001 60 77
158 236 55 313 60 482 526 634 813 906 95 24013
96 127 242 72 326 36 467 563 646 842 927.
25245 46 99 336 49 407 516 70 630 736 95
839 45 989 26054 89 91 131 228 82 358 426 589
94 687 748 880 905 10 28014 25 28 171 95 370
414 554 92 681 89 804 63 79 29028 248 81 377
402 28 532 603 15 54 747 80 871 95 908 30111
50 255 449 526 815 78 998 31000 16 83 147 207
74 369 459 623 804 90 98 32027 69 89 90 135
78 80 257 343 570 754 870 33007 00 78 173 283
94 493 571 727 46 808 17 24 935 34030 54 59
149 94 817 451 92 541 622 44 87 718 35 35000
01 117 96 216 500382 513 66 80 615 95 722 81
870 36003 07 69 298 99 614 619 72 728 805 63
910 37058 87 103 21 61 92 210 623 710 58 883
87 38012 25 83 123 47 52 55 86 297 99 434 37
742 47 806 64 96 920 39024 53 135 276 344 47
554 84 545 51 79 98 639 52 57 778 905 09 45
40000 38 98 168 206 18 34 69 418 49 51 600 29
64 769 853 76 41150 217 301 20 492 504 15 604
716 71 86 823 940 42044 40 56 107 24 72 215
409 43 766 810 32 68 913 52 43027 45 80 159
244 323 33 56 58 442 500 654 72 792 808 44037
53 78 98 159 65 248 465 519 25 627 82 95 97
713 32 819 21 45 933 49 69 45067 262 535 618
20 41 711 25 58 858 80 46094 109 21 24 260 377
86 490 597 606 38 788 47012 31 162 333 450
506 60 636 94 736 942 84 48008 186 98 574 99
606 08 15 21 773 75 834 954 62 69 76 49124 78
95 206 07 95 307 39 70 74 80 437 525 58 643
810 17 24 26 67 917.
50015 47 147 54 73 223 28 59 72 566 620 23
85 852 51013 86 92 120 500 98 977 62023 90 149
95 303 88 92 421 55 577 78 615 35 68 95 716
824 43 55 71 53049 191 223 317 415 33 46 513
651 77 714 41 835 51 73 54116 21 34 97 298
306 33 59 447 84 511 56 642 49 68 99 719 900
10 55047 126 58 90 316 36 56 405 07 54 87 517
58 634 800 23 46 78 90 947 56003 09 69 107 64
87 88 94 261 71 73 385 454 60 71 510 658 86
860 906 26 51 57088 323 46 53 79 646 608 715
959 653 86 860 906 26 51 57088 323 46 53 79
546 608 715 959 58005 51 137 381 400 13 29 57
602 88 650 54 702 49 86 840 68 86 963 59001
121 417 50 510 51 72 89 715 890 93 916 60009
75 81 83 203 52 330 48 630 714 34 83 804 68
94 966 61006 48 159 65 295 326 48 471 82 562
615 75 81 795 876 62022 73 254 332 478 88 519
34 35 50 97 750 838 975 63023 87 124 27 31 90
277 396 474 603 706 828 68 983 64070 167 283
838 77 654 674 741 85 836 46 924 45 52 89 65014
29 97 113 21 56 96 241 414 20 518 38 763 64
887 912 47 66006 13 203 317 20 30 693 825 48
920 21 73 67108 78 219 26 29 31 411 44 67 72
79 570 758 64 98 815 70 72 992 68003 88 95
161 69 93 96 245 310 404 49 63 543 85 634 63
7337 70 815 65 940 91 69001 60 66 158 71 92
230 42 312 637 63 72 724 869 902 57 92 70001
96 124 53 92 251 57 64 348 403 08 18 59 76 508
58 624 95 706 818 71003 07 142 274 337 473
939 726 35 87 863 68 906 74 72001 246 341 410
59 511 969 73050 145 250 315 44 414 542 617
52 93 756 87 821 82 925 74275 320 94 490 96
560 632 796 840 50 912 18 69 73.
75018 114 77 208 55 68 431 530 75 656 708
20 39 823 76039 54 109 234 331 440 78 508 55
56 624 350 82 969 77064 65 94 205 34 49 95
356 457 96 98 528 46 602 75 00 727 78151 253
822 422 37 43 511 27 62 600 736 72 800 853
949 73 79009 16 18 59 74 140 67 286 73 823
58 59 463 467 93 544 96 600 781 70 80 97 812
58 932 53 8043 111 136 65 88 92 204 18 326
45 459 604 761 948 812008 48 71 305 76 87 423
86 98 98 517 600 781 874 80 931 82004 12 16
18 89 154 [illegible] 318 52 36 448 601 718 57
72 947 83061 109 75 277 333 95 528 63 655 701
29 33 815 90 84048 191 301 43 461 517 49 56
700 924 89 90 85105 59 79 252 300 45 79 420
599 610 61 735 69 832 56 86012 113 28 52 92
224 38 376 482 546 47 73 610 48 741 71 79 819
36 56 968 87063 98 110 298 326 89 475 520 53
78 995 699 718 952 60 88032 151 209 74 375
446 527 84 672 849 75 909 34 74 92 89096 127
281 419 590 97 616 70 700 814 95 963 80 90009
77 78 187 239 46 69 81 92 320 42 503 408 533
61 638 68 716 64 79 843 48 902 23 29 91035
53 61 124 50 289 390 494 646 64 89 712 84 88
97 828 31 53 55 964 97 92050 65 69 268 87 368
73 410 43 503 18 38 674 716 49 92215 67 324
839 499 608 787 853 913 46 75 94053 55 110
227 78 329 30 48 92 547 56 683 858 942 95011
104 16 65 66 96 284 306 453 59 80 509 76 885
932 96043 44 56 148 59 223 45 59 70 77 93 462
65 606 21 98 751 58 805 26 81 970060 92 170
303 338 48 73 53 42 82 85 97 627 770 860 96
987 99 98156 262 72 374 91 466 98 508 91 681
94 816 69 73 91 99021 50 74 80 198 236 505
720 51 89 859 61 77.
100035 102 23 43 205 47 84 450 74 82 514 32
56 60 600 11 13 772 802 943 101063 73 195 338
437 523 31 47 608 16 797 801 920 81 102031 74
115 43 57 302 518 612 703 05 54 869 74 920 29
34 49 103239 50 331 83 452 55 532 88 652 83
774 99 959 104075 76 181 322 451 99 520 24 779
870 947 48 105008 33 57 114 24 31 74 209 30 53
487 606 21 854 83 85 928 32 106013 40 51 97
135 71 395 405 37 83 87 93 677 88 700 14 841
75 919 58 107149 55 67 79 229 41 459 74 86 595
695 736 836 939 108110 244 91 95 338 486 537
638 62 74 720 28 56 62 848 53 109012 85 110 21
34 96 217 50 319 24 507 33 67 688 710 71 824
27 50 930 110010 80 86 116 216 88 334 36 449
93 586 650 71 712 16 17 32 43 825 99 956
111135 310 59 89 403 69 86 88 534 780 83 806
112072 76 179 89 99 369 431 576 606 60 758
67 93 812 113010 111 66 96 131 32 48 411 88
566 627 94 722 58 868 986 114068 70 82 267
245 49 65 503 38 694 714 37 800 975 115187
95 242 98 404 46 647 642 99 772 879 970 83
116005 107 338 472 99 548 52 672 703 86 885
909 95 117004 47 65 201 19 25 97 356 434 41
57 516 31 40 78 642 90 860 936 39 42 118047
225 99 374 407 18 68 609 20 61 68 799 901 70
119041 167 254 73 96 322 90 433 98 503 96
667 83 717 120007 65 84 139 82 312 63 432 566
611 37 78 802 23 92 121017 37 96 113 51 61
248 300 45 69 520 63 62 712 13 817 54 959
122013 30 67 77 96 114 74 213 36 72 95 712 13
817 94 959 122013 30 67 77 96 14 74 213 36 88
383 535 72 92 620 38 51 720 71 94 841 44 922
55 73 123012 37 106 69 369 468 500 705 06 92
820 124123 92 352 436 38 59 70 500 71 769 84
867 913 15 84.
125092 95 237 41 349 58 463 563 67 82 640
740 69 82 809 50 80 968 126027 81 100 390
430 540 42 615 787 937 127048 204 41 409 94
566 654 742 72 845 56 932 96 979 128109 78
262 453 582 618 834 129008 44 59 192 248 347
551 57 650 74 749 994 130013 64 111 221 302
59 429 529 60 660 83 835 37 131086 77 139 56
929 35 438 505 41 619 58 762 883 905 17 27
132082 1002 293 96 495 521 24 45 76 93 623 54
757 840 42 53 922 26 133011 96 218 23 58 76
325 62 78 639 57 63 87 776 829 38 80 82 90 907
63 134030 31 33 46 47 152 247 87 90 363 436 89
553 603 33 71 38 57 78 98 897 948 135016 129
44 46 59 63 205 09 484 559 600 719 26 815 22
136122 227 64 75 332 577 630 56 736 57 870
903 04 44 137047 66 111 20 271 336 44 70 446
59 97 517 540 630 53 67 727 41 42 902 138002
18 81 87 141 56 85 210 48 499 525 46 82 92
610 37 63 78 730 67 72 77 840 967 139257 65
76 78 304 402 19 70 511 55 742 88 997 803 12
67 952 140164 68 299 316 24 406 53 86 522 80
770 78 141021 132 62 228 43 52 161 167 370
418 36 525 767 96 816 900 142173 83 91 305 50
54 409 631 59 92 667 89 98 813 994 143012 33
132 219 312 50 485 641 736 55 144027 110 88
254 330 451 512 69 89 627 42 707 986 145016
38 72 99 100 642 77 713 801 146097 102 66 397
410 618 89 932 147026 55 83 167 89 208 15 17
82 444 79 502 658 741 69 828 911 148035 38 54
190 91 330 74 95 402 85 621 779 922 37 149002
74 93 253 565 677 718 26 834 928 45 93.
150171 204 40 65 75 85 98 349 75 519 39 40
602 24 60 732 957 89 151035 154 62 68 240 57
98 346 442 48 68 79 593 668 860 152033 72 75
121 23 277 365 74 451 85 659 99 701 65 809 45
85 912 153077 81 120 71 204 4 320 37 92 402
09 28 548 788 841 57 922 154001 66 109 86 262
66 355 414 20 49 90 507 632 35 65 91 765 897
155218 75 315 22 61 497 568 84 85 648 78 809
64 73 87 156032 51 97 260 356 79 443 65 86
88 558 646 95 756 84 877 92 157081 83 108 241
61 418 548 89 681 855 919 158017 52 385 451
632 74 89 96 882 998 159000 44 74 82 180 238
305 10 34 44 62 524 40 49 690 718 31 967 96

רעווי=טעאטער
„GONG"
אין גארטען „SCALA"
17 שרודמיעסקא 17

היינט, דעם 20/9 ה. י. די רעוועלאציע=פרעמיערע פון דער פרעהליכער רעווי א. ג.
„כל זמן די זון שיינט"
— — מיט די ניי-אנגאזשירטע — —
מיט RENA RENóWNA
און (באקאנט) J. SZENESEM
Ida Erwestówna, Nla Carra, J. Wilczyńska, Wł. Sadowski, M. Boczkowski.
J. Darski, K. Ostrowski, H.Wróblewski, J. Jur. אין פראגראם גרויסע נייעס: אמעריקאנער יאזבאנד
די פרייזען זענען נישט געהעכערט. אנהויב אין וואכענטעג 8 און 10 אוו. שבת און זונטאג 6 8 און 10 אוונד.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

ערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א טעגשען-קאפ, אדער אזוי ווי א' וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיק און שטארבליך. ספעציעל נאטענע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט נאט דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווינר בעווייזונגען זיכער דעם שמערצען און געפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט הייל-נארסטען און פלאט-פיסען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, נאטענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנג פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט וויכטיג. די פאטאטען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפראנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
איך האלט פאר מיין חוב עפענטליך צו דאנקען דעם גרויסן ספעצ יאליסט ה' ד"ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר זיין זארגפעלטיגע צופאסונג פון א באנדאזש דורך וועלכען איך בין געהיילט געווארען פון א ברוך. כ'בין אלט 74 יאהר און צוליב דעם ברוך האב איך נישט געקענט גיין.
היינט פיהל איך מיך זעהר גוט. צו דעם גרויסען ספעציאליסט האט מיך געשיקט דער אלעקסאנדערער רבי דאנציגער, פאר וואס איך דאנק איהם הארציג.
(—) מרדכי גריימאן
אלעקסאנדער, ספאצעראווע 23.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA
Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi
Pomorska 46/48, tel. 163-80
אפטיילונגען: מעכאנישער, עלעקטראטעכנישער און וועבעריי.
אנמעלדונגען פון קאנדידאטען אויפ'ן ערשטען קורס אין אלע קלאסען נעהמט אן די קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 10–2 נאכמ. 5617

דשיראנדאלען
עלעקטרישע אין די מאדערנסטע פאסאנען לויט'ן אויסלענדישען סטיל אין א גרויסען אויסוואהל
עמפפעהלט
די לאמפען-פאבריק
B-CIA LAJB
Łódź, Zgierska 9, tel. 164-95
מיר עמפפעהלען א גרויסען אויסוואהל פון זעמטליכע ראדיא-אפאראטען פון דער בערימטער וועלט-מארקע
Mende-Radjo
DRESDEN
זאווי זעמטליכע ראדיא=טיילען

חדר „תורה ודת"
עם גן=ילדים
פל. וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6
מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.
איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ'ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן=ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר יעדען טאג פון 9–1 בייטאג.
עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו סווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ'דיגע אויפפיהרונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים-געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
צוליב'ן קריזיס – הנחה=פרייזען.

רעכער
אויף דער מאשין ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקא 8.

ביליגער ווי איבעראל

אויפ'ן ווינטער-סעזאן פעלד. בעטלעך פון אייגענער אויספיהרונג. ניקעל-בעטען, פאטענט מאטראצען, קאזעטקעס און סאפ-עשאנעס, קינדער-בענקלעך, איי-זערנע צוזאמ-בעטלעך, מאטראצען ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס-פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל עמפפעהלט
KRAJOWA CENTRALA ŁóŻEK
66 Piotrkowska 66
פאדערט איבעראל די בעוואוסטע פעדער-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA"

Dr. J. HERSZFINKIEL
זשעלאזנא 8a
טעל. 111-87
צוריקגעקערט.
6069

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועץ-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט ראסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. – בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

יעדער איינציגער מעבעל
האט זיך אי-בערציינט, אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א.ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!
מצבות פון 30 זל. אן
ביז צו די טייערסטע גראניט-דענקמאלען
פיהר איך אויס ביליג און סאליד. אויף וואונש בעזוך איך די ג' קונדשאפט אויף אויף דער פראווינץ קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג פירמע „GRANIT"
לאדז, פאמארסקא 39. 8138

א פריזיר=אנשטאלט פיעטריקאווער 60 אין הויף.
צוליב'ן הערשענדען קריזיס זענען די פרייזען בעדייטענד רעדוצירט. ראזירען מיט קעלניש-וואסער 30 גר., שערען 50 גר., קאפ-וואשען 40 גר.; אין דאמען סאלאן שערען דאמען 70 גר., קאפ-וואשען 1 זל., מאניקיור 60 גר. אנדו-לאציע 1 זל. בוטע זיך איבערצייגען.
5192

ליעטשניצע
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 33-116
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליסטען.
ד"ר גאלדשטיין=פאלאק, ד"ר יוסטמאן. ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציענע, ד"ר ראַ-קאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשא-נער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל.
צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע. עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

„SANATO"
כירורגיש=וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע רייטלער=סוריאנסקא ד"ר מעד.וו.אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י.פאלאסאוו כירורגישע אפטיילונגען ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

אלע דארפען וויסען
אז די פירמע
פערדער זגערזשער 7
לוטאמירסקא 2 און זגערזשער 20
איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען
דאמען= און מענער=היטען
פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף געוועליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג.
געדענקט די אדרעסען!

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
נויטיג אנ'אונטערמאשינער צו דאמסקע מא-גאזין-קינדער-קאנפעקציע ביי לאקטשינסקי, פאד-זשעטשנא 6.
5684

נייערס מיט אונטערלאק-מאשינען ווערען געזוכט. אפערטען אין אדמ. אונטער „אונטערלאק"

א פרעסער צו דאמען-קאנפעקציע ווערט געזוכט פילסודסקיעגא 42, ביי ציגעלפארב.

עס ווערט געברויכט שוסטער געזעלען צו רעפאראציעס. קאנסטאנטינער 21, אדלער.
5675

א ריכטעווער ווערט פון זאפארט געזוכט ביי וויינפעלד, גלובנא 33.
5673

א קוואליפיצירטע קראפט-שפולערין קען בא קומען ארבייט ביי מעשבערג, נאוואמיעסקא 26

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע מאשין-נייהערין צו סוועטערס. צו מעלדען זיך פראנציש-קאנער 9, איזראעלעוויטש.
5688

א קוואליפיצירטער רונד-זשאקארד-ארבייטער צו קאמניצער פילם-מאשין קען זיך מעלדען ביי מ. פרענקעל, פולנאצנא 27.
5690

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער קעטלער צו ווייסע טריקא-וועש זגערזשער 62, ביי שטריגלער.

א שטריקער אויף גלאטע מאשין ווערט פון זאפארט געזוכט. דלנא 15, ביים סוויטער-מאכער.

ס'ווערט געברויכט א שטריקערארבייטער און א קוואליפיצירטער פע-דע-ארבייטער. זאוואדזקא 17, וואוינונג 44.
5692

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער שטריקער-געזעלען אויף אנ'8-ער מאשין. צו ערפאהרען ביי בלאהשטיין, יאקובא 7.

מ'זוכט ארבייט
וויכטיג פאר סוחרים און פאבריקאנטען! קוואליפיצירטער בוכהאלטער-בילאנסיסט, קארעס-פאנדענט, לאנגיעהריגע פראקטיק, זוכט בעשעפטי-גונג, קוואנטעל שטונדענווייזע. אפערטען פאר „Energja" אין אדמ. „פאלקסבלאט".

פערשידענעס
כ'נעהם אן אויף לוין אויף א 12-ער 80 צמ. אלע ארט סוויטערס. פאלודניאווא 3, 4. שט. וואוינונג 44.
5681

אכטונג, ראספשער חסידים! ווער עס וויל דאנערשטאג ביינאכט פאהרען אויף אנ'אויטא אויף די יאהרצייט פון אדו"מ ז"ל, זאל זיך ווענדען אין ראספשער שטיבעל (פולנאצנא 9) פון 6–9 אוו. וכל הקודם זכה.
5674

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Moszka Pinczewskiego, Sródmiejska 68. Kwit zostaje unieważniony. 5676

א שאפאט קוך ביליג צו פערקויפען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33, אין 2-טען הויף, פארטער.

צו פערמיטען ענצעלנע וואוינונגען, ווי אויך א געוועלב מיט א שטוב און קוך. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא (מרדכי גבאי'ס גאס) 9, א. צוקערמאן.
5496

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער שורה
פאר'ן טעקסט—18 . פרייטאג און ערב-יו"ט 24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . " " " " 60– " " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 . " " " " 18– " " " 8 "
גרעסער דער שטערט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman